

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ПРОЯВИ ІМПРЕСІОНІЗМУ У ВИКЛАДАННІ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

ЧАКАНЬ ЦІНТІА КАРЛІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 7 /27 жовтня 2020 року

Науковий керівник:

Коприва Аттіла Тиберійович,
кандидат мистецтвознавства, доцент

Консультант

Гогола Золтан Стефанович,
викладач

Завідувач кафедрою:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2021

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота

**ПРОЯВИ ІМПРЕСІОНІЗМУ У ВИКЛАДАННІ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконав: студентка IV-го курсу

ЧАКАНЬ ЦІНТІА КАРЛІВНА

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Науковий керівник: **Коприва Аттіла Тиберійович,**

кандидат мистецтвознавства, доцент

Консультант: **Гогола Золтан Стефанович,**

викладач

Рецензент: **Кучай Тетяна Петрівна,**

доктор пед. наук, доцент

Берегове
2021

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

AZ IMPRESSZIONIZMUS MEGNYILVÁNULÁSI TERÜLETEI AZ ELEMI RAJZOKTATÁSBAN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Csákány Cintia

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 013 Tanító

Témavezető: Kopriva Attila,

docens, a művészettudományok kandidátusa

Konzulens Tanár: Gogola Zoltán,

tanár

Recenzens: Kucsáj Tetjana,

docens, a pedagógiai tudományok doktora

ЗМІСТ

ВСТУП	6
I. РОЗВИТОК ІМПРЕСІОНІЗМУ	7
1.1. Предтечі імпресіонізму.....	8
1.2. Видатні представники стильового напрямку.....	9
1.3. Поширення тенденції стилю.....	11
1.4. Скульптура імпресіонізму.....	13
II. НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ..	14
2.1. Тематична структура програми.....	16
III. СФЕРИ ВИРАЖЕННЯ ІМПРЕСІОНІЗМУ В ОСВІТІ МАЛЮВАННЯ	18
3.1. Мета, гіпотеза та метод дослідження.....	18
3.2. Включення ознак імпресіонізму в освіту малювання в початкових класах, деякі теми, за якими можна визначити участь стилю.....	18
3.3. Дослідження виникнення та застосування імпресіонізму в освіті малювання в початкових класах.....	30
ВИСНОВКИ	37
РЕЗЮМЕ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	39
ДОДАТКИ	41

ІЛЮСТРАЦІЯ ДО ПЛАНІВ УРОКІВ

ДОДАТКИ ДО ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ: ГРАФІКИ, ДІАГРАМИ

PDF-ВАРСІЯ АНКЕТИ

TARTALOM

BEVEZETÉS.....	6
I. AZ IMPRESSZIONIZMUS KIALAKULÁSA.....	7
1.1. Az impresszionizmus előzményei.....	8
1.2. A stílusirányzat neves képviselői.....	9
1.3. A stílusirányzat elterjedése.....	11
1.4. Az impresszionizmus szobrászata.....	13
II. Képzőművészeti nevelés az elemi iskolában.....	14
2.1. A program tematikus felépítése.....	16
III. AZ IMPRESSZIONIZMUS MEGNYILVÁNULÁSI TERÜLETEI AZ ELEMII RAJZOKTATÁSBAN.....	18
3.1. A kutatás célja, hipotézise és módszere.....	18
3.2. Az impresszionizmus jegyeinek bevonhatósága az elemi osztályos rajzoktatása, egyes témák, melyekkel azonosítható a stílusirányzat bevonása.....	18
3.3. Az impresszionizmus megjelenésének és alkalmazásának kutatása az elemi osztályos rajzoktatásban.....	30
ÖSSZEFOGLALÁS.....	37
REZÜMÉ.....	38
IRODALOMJEGYZÉK.....	39
MELLÉKLETEK.....	41

SZEMLÉLTETŐK AZ ÓRAVÁZLATOKHOZ

GRAFIKONOK, DIAGRAMOK MELLÉKLETEI

KÉRDŐÍV PDF VÁLTOZATA

BEVEZETÉS

„Az emberek úgy tesznek, mintha értenék a művészetemet, pedig azt nem érteni, hanem egyszerűen csak szeretni kell.” – Cloude Monet.

Az impresszió latin eredetű szó, melynek jelentése benyomás, hatás. Eredetileg a kifejezést csúfolásként használták azokra a festőkre, akik elkezdték alkalmazni a plein air festészeti technikát, amelynek lényege az volt, hogy azt örökítsék, meg amit épp az adott pillanatban, ahogyan látnak.

Az impresszionisták jelmondata —„vissza a természetbe”. A közvetlen megfigyelés fontosságát bizonygatták. Az impresszionizmus főbb jellemzői: szabálytalan, „véletlenszerű” kompozíciók, látványos, kissé darabos ecsetkezelés, tiszta színek használata, véletlenszerű hatás, kevésbé részletes formák, „festői” előadásmód.

Szakdolgozatom céljául azt tűztem ki, hogy mélyebb ismeretet szerezzek az alsó osztályos képzőművészeti nevelés programjáról, annak felépítéséről. A felállított hipotézis valóságának megállapítása kérdőíves kutatás által, illetve a program alapján olyan képzőművészeti óratémákat vizsgálni, amelyek alkalmasak az impresszionizmus bevonására.

Munkám három fő részre oszlik, az első részben a szakirodalom által kutatott információk bemutatása az impresszionizmus stílusirányzatról, előzményeiről, kialakulásáról és főbb indítatásokról. Második fejezetben az Új Ukrán Iskola képzőművészeti nevelés programjáról esik szó, tematikájáról, illetve főbb témaköreiről.

A harmadik fejezetben az elvégzett kutatás kerül bemutatásra. A kutatás céljáról, hipotéziséről és a kapott eredményekről számol be, amely egy kérdőíves kutatás, amelyet az elemi osztályos tanárok töltöttek ki. Kérdései a kitöltő személyről kérdez nagyvonalakban, a továbbiakban pedig az impresszionizmusról, és a pedagógusok véleményüket megformálhatják a stílusirányzat bevonásával kapcsolatban.

A kapott válaszok eredményeiből kiderül, hogy a felállított hipotézis beigazolódott, ugyanis adottak olyan témák alsó osztályban, amelyek összeegyeztethetőek a óz impresszionizmus jegyeivel, bevonhatóak az elemi osztályos rajzoktatásban, nem konkrétan impresszionizmus címmel, de jellemzői megjelenhetnek.

I. AZ IMPRESSZIONIZMUS KIALAKULÁSA

Az impresszió latin eredetű szó, amely jelentése benyomás, érzés, hatás. Az impresszionizmus közvetlen előzménye a realizmus. Az 1800-as évek második felében ifjú francia festők, új művészeti elveket kívántak. Igyekeztek egyre tökéletesebben ábrázolni a körülöttük lévő természetet, de a színes árnyékok problémájába ütköztek. Rájöttek, hogy az árnyékon belül is számos különböző árnyalat létezik, amely közül a kék az uralkodó szín. De ezt a jelenséget csak napvilágnál lehetett tanulmányozni ezért a műtermeiket elhagyták és a szabadban dolgoztak (plein air). Felfigyeltek arra hogyan oldja fel a levegő rezgése a kontúrok élességét, és hogy nem minden vehető ki egyforma tisztasággal. Kerülték mindazt, ami hagyományos és szigorú szabályok szerint való. (BOYLE, DAVID, 2000)

Az impressziót, a pillanatnyi benyomást, embertömeget, fürdősöket, evezős csónakokat, a víz csillogó felszínét festették meg. Az új festészeti témákhoz új festői módszerek kellettek. A véletlen, de vonzó monumentummal való alkalmi találkozást azon nyomban meg kell örökíteni. Hiszen minden örökös mozgásban van, a megvilágítás állandóan változik. Ez a képtípus szülte meg azt a valamit, ami az impresszionizmus nevet kapta. Monet „A felkelő nap impressziója” (1. sz. melléklet) című képéről kapta a nevét. 1874. április 15-én megnyitják első kiállításukat támogatójuk, Nadar fényképész műtermében. Az újságírók, kritikusok értetlenül állnak az újszerű festmények előtt. Szigorú bírálatban részesül a rajzok tompa életlenségéért, a festmények látszólagos hanyagságáért, amellyel a részleteket kezelik és általában az egész gondatlan nagyvonalúságáért. (BOYLE, DAVID, 2000)

Nem a láthatót festeni, hanem az érzékek által keltett benyomást, magát az élményt egy adott pillanatról. Mindezekhez eredeti festéstechnika kell, apró, tiszta színfoltok együttese a vásznon, az ecsetvonások és a színárnyalatok szaggatottsága, az élesen érzékelt fény. Egyesek szerint az impresszionizmus csupán technika, eszköz és festésmód, amely a tiszta tónusokból csak egymás mellé húzott ecsetvonásokon alapszik, a színek vibráló árnyalata ezek alapján keletkezik. Egyáltalán nem használják a fekete színt, vagy minimálisra csökkentik, nem jelennek meg határozott, konkrét formák, legfontosabbak a szín- és fényjátékok.

Új tematikák: a mindennapi élet, a városi tájak, a gyorsan egymást váltakozó évszakok, a napszakok elmúlása, a tenger háborgó látóhatára, a kertek, utak, körutak, a napfény csillanásai, a fény és az árnyékok varázsa, a megújuló formák és a színek játéka. A fény megcsillanásának árnyalataival, színeivel festettek. Elhagyták műtermeiket, a szabadban dolgoztak, szembemenve az eddig megszokott és alkalmazott technikákkal, szabályokkal,

hagyományokkal, a kötött kompozíciós szokásokkal, evvel elutasítva az akadémikus elvárásokat. (RAJKÓ, S. NAGY 2010)

1.1.Az impresszionizmus előzményei

Azok a festők, akik ezt a felfogást vallották magukénak, egyrészt a való életet szépítés nélkül bemutató realistákat (Courbet, Millet), a természetet tanulmányozó és a szabadban dolgozó tájképfestőket (Constable, Turner, a barbizoni festők, Boudin), valamint a Párizs külvárosainak bohém látképét festő Eduard Manet-t tekintették példaképüknek. A látott motívum mind hűségesebb visszaadására törekedtek, de nem naturalista eszközökkel, hanem új festési technikát dolgoztak ki, amely a szín- és a fénybenyomások gyors rögzítésére alkalmasabb volt. (2. számú melléklet) Épp ezért képeik az akadémiai normák szerint dolgozó művészek, valamint a Szalon kritikusai és látogatói számára vázlatosnak, be nem fejezettnek tűntek, és mindez az elfogadott oktatási és kiállítási rendszeren kívüli érvényesülésre kényszerítette őt. A hatvanas években a Guerbois kávéház volt legfontosabb találkozóhelyük, ahol asztaltársaságuk központi személye Manet volt. (BRODSKAYA, NATHALIA, 2007)

Az új stílus kialakulása szempontjából igen jelentősek voltak a festők között elhangzott eszmecserek, miként azok a rendszeres festői gyakorlatok is, amelyeket az egyes festők a hatvanas években a természetben folytattak. Auguste Renoir és Claude Monet 1869 késő nyarán a Párizs környéki fürdő- és csónakázóhelyen, az ún. „békatanán” dolgozott, ahol majdnem ugyanabból a nézőpontból festették le a kirándulókat és a környezetet, a csillogó víz felületét, a napfényt, embercsoportokat kisebb vagy nagyobb ecsetvonások egymás mellé helyezésével adva vissza. (3. számú melléklet) (BRODSKAYA, NATHALIA, 2007)

A modern élethez hozzá tartozik az is, hogy az impresszionizmus körülbelül az első művészeti irányzat, amelynek sajtóvisszhangja szélesen visszacseng. Nagyon gyorsan fejlődött az újságkiadás, és a lapok rendszeresen tájékoztatták az olvasókat az impresszionisták alkotásairól: nyíltan ellenségesen vagy közömbösen, semlegesén vagy kedvezően, de legtöbbször vegyesen. Gyakran folyamodtak politikai hasonlatokhoz, őket anarchistáknak nevezték, felforgatóknak. Az arisztokrácia rétege eltűnt a történelmi események színpadáról, a polgárság hatalma vitathatatlan, ők az új megrendelők.

1.2. A stílusirányzat neves képviselői

1673-tól a Louvre nagytermében állíthatják ki a Királyi Akadémia művész tagjai – erről kapta nevét a Szalon, a legtekintélyesebb kiállítási központ, ahol zsűri döntött a kiállítandó művekről. A Szalon ellenében 1874. április 15-én a fotográfus Nadar (eredeti neve: Gaspard-Félix Tournachon, 1820–1910) műtermében, a Boulevard des Capucines 35-ben egy hónapig tartó bemutatót rendeztek: Claude Monet, Edgar Degas, Pierre-Auguste Renoir, Camille Pissarro, Alfred Sisley, Paul Cézanne, Armand Guillaumin, Jean-Frédéric Bazille, Berthe Morisot, Gustave Caillebotte – összesen 30 festő. Nem vett részt a kiállításon Manet. (HEINRICH, CHRISTOPH, 2001)

A kortárs író Marcel Proust (1871–1922) úgy ír le egy látképet, ahogyan az impresszionista festők festettek: „A nap lenyugodott s mályvaszínű volt a tenger, mely az almafákon keresztül tekintett ránk. Könnyedén, mint a hervadt világos koszorúk, és kitartóan, mint a panaszok, a látóhatáron kicsiny kék és rózsaszín felhők lebegtek; fűzfák méla sora merült árnyékba, fejüket lemondóan behajtván egy templom rózszaablakába; az utolsó sugarak a törzsek érintése nélkül beszínezték az ágakat, s az árnyékoszlopot a fény girlandjaival övezték. De azt mindjárt megláttam rajtuk [a festő művein], hogy mindegyik varázsa az ábrázolt dolgok metamorfózisában rejlett hasonlóan ahhoz, amit a költészetben metaforának neveznek, és hogyha az Atyaisten úgy alkotta a dolgokat, hogy sorra megnevezte őket, Elstir viszont elvette vagy megváltoztatta a nevüket, ily módon alkotta őket újjá. De Elstir egész művészete épp e ritka percekből keletkezett, amikor a természetet úgy látjuk, amint van, költői módon. Egyik leggyakoribb metaforája épp e körötte heverő tengeri képeken az volt, hogy a földet a tengerrel összevetve, megszüntetett közöttük mindennemű választóvonalat. Épp ez a halkán, fáradhatatlanul ismételt összehasonlítás volt az, amely egy-egy festményét oly erős és változatos egységűvé forrasztott a...” (AZ ELTŰNT IDŐ NYOMÁBAN. FORD. GYERGYAI ALBERT. MAGVETŐ KIADÓ, BUDAPEST, 2006).

Még 1873-ban megalakítják a Festők, szobrászok és grafikusok anonim egyesülését – a Szalonnal szemközt. 1875-ben, a második kiállításon 19-en állítanak ki, Cézanne azonban elutasítja a részvételt. (HEINRICH, CHRISTOPH, 2003)

1876-ban az újabb kiállításuk még több ellenséges kritikát, gúnyolódást vált ki, de már akadnak támogatóik is. 1877-ben a harmadik kiállítás alkalmából – ennek 18 résztvevője volt – Georges Rivière négy számot jelentet meg az Impresszionista című folyóiratból, melynek legtöbb cikkét ő írja Renoir, Monet, Degas, Pissarro, Sisley és Cézanne festményei védelmére

kelve. Az 1879-es negyedik kiállítástól, melyen az amerikai Mary Cassatt is szerepel, „függetleneknek” nevezik magukat. A hatodik kiállítást 1881-ben már nem Monet, hanem Pissarro szervezi, Gauguin is szerepel. Mire a nyolcadik, s egyben utolsó kiállításukat rendezték 1886-ban, már a közönség kezdett velük megbékélni, és az újabb csoportok új szemlélete ellen fordulni. Ez évben Paul Durand-Ruel műkereskedő New Yorkban sikeresen mutatott be 300 impresszionista festményt. (HEINRICH, CHRISTOPH, 2001)

Az 1870-es években a képzőművészet központja Párizs. Franciaországban, főként Párizsban a városszerkezet modernizálása, a gyors iparosodás nagy hatással van az élet minden területére, a városok alakulására, modernizálódására is. Az új generáció fiatal művészeit, akiknek nem volt engedélyük a tekintélyes Szalonban kiállítani, vonzotta a modern élet, a hagyományok felbomlása, az idő gyorsulása. Az újító impresszionisták felhasználják a festményeiken az új képi kifejezésformákat, a fotót, a divatba jövő japán nyomtatásokat, a divatrajzokat, a karikatúrákat. Kerülik a politikai, közéleti témákat Manet kivételével. (BOYLE, DAVID, 2000)

Pontosabban nézve csak az első tíz év művei volnának ide sorolhatók, a szemlélet azonban terjed Európa szerte, és nagyon sokféle képzőművészeti alkotásra mondják rá: impresszionista (véltetően pontatlanul). Ha csoportnak tekintjük a hetvenes években, Párizsban és környékén festő impresszionistákat, vezéregyéniségük Claude Monet. Sorozatairól lelkesen nyilatkozott Degas, Renoir, Pissarro és Cézanne is. Ők és a többiek – talán csak a Mediciek Firenzéjében volt annyi festő, mint a 19. század utolsó harmadában, Párizsban – a hetvenes években még nagyon kötődnek az impresszionizmus árnyalatok és hangulatokat kiemelő szemléletéhez, a színekhez, az érzéki hatáskeltéshez. Minden hasonlóság ellenére felismerhetők az egyéni kézjegyek, személyiségük, az egyéni nyelv. A hetvenes években – a tisztán impresszionista időszakban – még közel állnak egymáshoz témaválasztásban, festésmódban, a fényviszonyok kezelésében Renoir, Monet, Berthe Morisot, Pissarro, Degas, Mary Cassatts, Sisley és így tovább aztán, ahogy érik munkájuk és személyiségük, úgy különülnek el egymástól az egyéni jellegzetességek a látásmód módosulása alapján. (BRODSKAYA, NATHALIA, 2007)

Nyitott képalakításuk a relatív igazság következménye, amely a festő és a néző szemléletmódjának függvénye. A néző újraértelmezi az alkotást, ezáltal a művész társává válik. A kép az, amilyenre meg lett alkotva, és semmi más, ez a lényeg. Maguk az impresszionista festők távol tartották maguktól az elméleti kérdéseket, nem szívesen írtak, vitattak meg efféle kérdéseket. Ez is hozzájárult, hogy sokáig bizonytalanság mutatkozott

elméleti, esztétikai magyarázatokban. Az ellenséges, nem támogató közegben az alkotók leginkább egymás támogatására és biztatására számíthattak, illetve az újonnan létrejövő értelmiségi rétegre. Az impresszionizmus az embert tekinti a dolgok mértékének, a valóság feltételeit az egyén pillanatnyi adottságaiban keresi, a pillanat igazsága minden egyéb igazságot hatálytalanít, minden lépés központi eleme a véletlen. Az impresszionista gondolkodás legtisztább kifejezése a francia Henri Bergson (1859–1941) filozófiájában található (IDŐ ÉS SZABADSÁG, 1889).

1.3. A stílusirányzat elterjedése

Az impresszionizmus nemcsak Párizsból terjed gyorsan Európa-szerte. Johan Barthold Jongkind holland festővel Monet 1862-ben találkozott, kölcsönösen hatottak egymásra. Monet nagyra becsülte Jongkind természetszemléletét, tengeri és tengerparti tájképeit, érzékletes színkezelését (Holland táj). A holland impresszionista festő meghívására a franciák közül többen is festették a holland tájat. Jan Toorop festészetében is kulcsszerepe volt Manet-nak, Monet-nak, Degas-nak, Pissarrónak (Trió virágokkal, 1885.) (4. számú melléklet). Az 1855-től megrendezett világkiállításokra zarándokoltak Párizsba a német festők, akik nem tudták kivonni magukat az impresszionizmus hatása alól: Max Liebermann (Müncheni sörkert, 1884)(5. számú melléklet), Fritz von Uhde, Lovis Corinth, Adolf Menzel (A papagájos ember, 1901), Max Slevogt és még sokan mások. (THOMSON, BELINDA, 2006)

A dánok közül legkiemelkedőbb Julius Paulsen, Hanna Pauli és Theodor Philipsen tájképein láthatók olyan erős és intenzív fény játékok, friss színek, ecsetvonások, amelyek leginkább Pissarro és Sisley tájainak idilljét érzékeltetik. (6. számú melléklet) A skandináv festőknél rendszerint átmeneti az impresszionizmus hatása, erősebb a plein air, s Párizsból hazájukba visszatérve inkább a saját hagyományaikhoz maradnak hűek. A fénynek és a színek kötetlenebb kezelését azonban Párizsban tanulták. (BRODSKAYA, NATHALIA, 2007)

Az impresszionizmus Kelet- és Délkelet-Európában is hódít. Iszaak Iljics Levitan, Igor Emmanuilovics Grabar, Konsztantyin Alekszejevics Koravin és mások Oroszországban, Władysław Podkowiński, Władysław Ślewiński a lengyeleknél, Antonin Slavíček, Otakar Lebeda és mások a cseheknél kerülnek közel az impresszionizmushoz. (HEINRICH, CHRISTOPH, 2001)

Az impresszionista magyar festők közül kiemelkedik Szinyei Merse Pál és Ferenczy Károly munkássága.

Szinyei Merse Pál munkásságára szakaszos, időközi festészet jellemzi, olykor három évre abbahagyja a munkát, élete utolsó időszakában viszont folyamatosan dolgozik, tájképeket fest, azonban évente öt-hat képnél több nem készül. 1900-ban a párizsi világkiállításon ezüstérmét kap (Hóolvadás), 1901-ben Münchenben a Majális aranyérmét. (7. számú melléklet) 1905-ben megrendezik első önálló kiállítását 89 festményből a Nemzeti Szalonban Budapesten, ismertebb művei kerülnek kiállításra: Szurkos fenyő, Pipacsos mező, Hóolvadás, Gesztenyefa, Tél. Kinevezik, mint Országos Mintarajziskola és Rajztanárképző igazgatója. 1907-ben alapító tagja a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Körének, támogatja a modern törekvéseket. 1910-ben a berlini Sezession magyar kiállításán, majd később a müncheni Galerie Heinemannban rendezett önálló bemutatkozásakor kap nagyobb hírnevet. Berlinben, majd 1911-ben a Római Nemzetközi Kiállításon ismerik el tehetségét aranyéremmel. A firenzei Uffizi képtár e sikersorozatot követően kiteszi önarcképgyűjteményébe *Önarckép bőrkabátban* (1897) című portréját, napjainkban is ott tekinthető meg. Ettől kezdve folyamatosan részt vesz és kitüntetésekben részesül kiállításokon, 1914-ben a legnagyobb megtiszteltetésben részesül: a Szépművészeti Múzeumban termet neveznek el róla. Halálát követően megalakul a Szinyei Merse Társaság, a második világháborúig a legrangosabb magyar képzőművészeti társulat. (SZVOBODA DOMÁNSZKY, 2006)

Természetesen az elmúlt évtizedek során az impresszionizmusnak, a 19. század utolsó harmada legnagyobb hatású művészeti mozgalmanak értékelése is változott. Minél több monográfia a született, minél több dokumentum került elő, ismereteink annál összetettebbek az 1874-ben már együtt kiállító, nagy hatású csoportról s követőikről, s annál érthetőbbé válik maradandó népszerűségük. Azokkal értünk egyet, akik szerint sikerük forrása műveik esztétikai érzékenysége, derűje, egyedisége, a vizuális öröm, az érzéki élmény, melyet megidéznek. Elutasítottságuk meglepően hamar fordult sikerbe. A Claude Monet festménysorozatait 1891 és 1912 között bemutatott kiállításoknak meglepően nagy a sikerük. A Szalonból elutasított és nem kívánt képeit húsz évvel később már New Yorkban és más amerikai nagyvárosokban is jól megfizetik (akárcsak Degas, Manet, Renoir, Morisot, Pissarro, Sisley festményeit). Az impresszionizmus napjainkban is rendkívül népszerű, mint ezt a nagyszámú közönséget vonzó kiállítások bizonyítják Párizstól Budapestig, Tokióig. (RAJKÓ, S. NAGY, 2010)

1.4. Az impresszionizmus szobrászata

Az impresszionizmus nem volt olyan egyértelmű korstílus, mint például korábban a barokk, vagy amilyenné a századforduló éveiben a szecesszió szeretett volna lenni. Ahogy realista vagy naturalista építészet sem lehetséges, úgy nincs impresszionista építészet sem. Az impresszionizmus virágkora egybeesett az építészetben az eklekticizmus uralmával. A zenében és az irodalomban beszélhetünk impresszionista iskoláról, az iparművészetben azonban nem, és az impresszionista elvek a szobrászatban is csak részben realizálódtak.

Impresszionista szobroknak elsősorban a két nagy festő, Edgar Degas és Auguste Renoir kisplasztikai tekinthetők, mások véleménye szerint az egyetlen impresszionista szobrász Auguste Rodin. Az ő érzelem gazdag szobrászata a modern szobrászat előképe. Az akadémiaira nem vették fel, ennek következtében kőfaragóként dolgozott. A görög szobrászat és a gótikus művészet, majd 1875-ös Olaszországi útja során Michelangelo tanulmányozása következtében, 1875-ben készítette első jelentős művét, egy bronzba öntött fiatal alakot (Ércorszak, amely a Szalonban heves vitát váltott ki). Az impresszionisták technikájához hűen Rodin is kerülte a befejezettség látszatát, szívesebben hagyott helyet a képzeletnek. Nagyszámú mellszobrot és emlékművet készített (pl. Balzac, Victor Hugo). Calais város vezetősége eleinte nem akarta elfogadni „A calais-i polgárok” című munkáját, azt a szoborcsoportot, amely tízévi vita után a város nevezetessége lett. Legismertebb szobrai: *A csók*, az *Örök tavasz* és *A Gondolkodó*. 1889-ben Claude Monet-val közösen rendezett kiállítást, Monet ekkor aratta első sikereit. 1900-ben rendezte első gyűjteményes kiállítását 168 művéből. Szobrainak kifejezőereje egyedülálló a korszakban, a szobrok felszínének fény-árnyék játéka kapcsolja műveit az impresszionistákhoz. Rodin hírneve is hozzájárult az impresszionisták nemzetközi elfogadásához. (GILLES, NÉRET, 2002)

II. KÉPZŐMŰVÉSZETI NEVELÉS AZ ELEMI ISKOLÁBAN

A kultúrának szerves része és meghatározó kifejező eszköze a művészet. Több évezrede kiemelten fontos a személyiségfejlesztésben az oktatáson belül. Az oktatás középpontjában foglalja el a helyét, tudván nagy szerepe van a diákok szellemének, kreativitásának, intelligenciájának és egyéb fontos területek fejlesztésének kialakulásában.

Az általános iskolai művészeti nevelés egyik láncszeme a művészeti oktatásnak, amely logikusan folytatja az óvodai nevelésben tanultakat, megalapozza az iskolai művészeti kompetenciák sikeres fejlődését és elsajátítását. A „Képzőművészet” tantárgy megvalósítja az általános oktatás állami szabványának művészeti követelményeit, a képzőművészeti oktatás egybevonja az esztétikai, művészeti, vizuális és kreatív nevelést.

A program tartalma a tudományosság elvén, az általános művészeti oktatás tartalmának következetességén, a folytonosságon, és a tanítás-oktatás elvén alapszik. A témák úgy épülnek fel, hogy a mindig visszatérnek a témákba az előzőek, ezek egymásra épülnek, így a diákok többszörösen kapnak róla információt, melynek következtében könnyebben sajátítják el. A tanároknak az integrált órák és a változatosság, a szabad választás teszi lehetővé azt, hogy alkalmazkodjanak a programhoz, szabad elképzeléseiket bevonva valósíthatják meg az órákat, ahol alkalmazhatják a kreativitásukat, pedagógiai tapasztalataikat, feladatokat sokszínűvé tehetik, innovatív módszereket kínálva a tanár és a diákok számára.

A képzőművészeti nevelés célja a diákok művészeti és esztétikai érzék fejlődése, gyakorlási, alkotói készségek fejlesztése, művészet iránti érdeklődés felkeltése, általános kulturális kompetencia kialakítása.

- A képzés fő célkitűzései:

Oktatási

- a diákok érzelmi és esztétikai nevelése, reális világnézet és nemzeti identitástudat alakítása;
- a körülöttük lévő tér érzékelése és megismerése személyes tapasztalatok alapján, művészi gondolkodás és alkotóképesség fejlesztése;
- a vizuális műveltség alapjainak elsajátításában;
- alapvető művészeti technikák megismerése és elsajátítása, önkifejezés elősegítése;

- személyes érzékszervi hatás, a műalkotások megértésének és értelmezésének kialakítása az életkori sajátosságaiknak megfelelően, esztétikai értékelés;
- általános tulajdonságaik fejlesztése: képi gondolkodás, képzelet, fantázia, megfigyelés, vizuális memória, művészi ízlésvilág;
- a képzőművészet alapismeretei és szerepe a társadalomban, a kulturális környezetben;
- alapfogalmak a képzőművészet kezdetétől a kompozíció, az alak, a szín, a térfogat, a tér, a mozgás stb. érzékelésén keresztül;
- alapismeretek a különböző képzőművészeti típusok művészi és figuratív nyelvének sajátosságairól, valamint a művészi technikák és anyagok kifejező lehetőségeiről.

A tantárgy egyközpontúan épül fel, összevonva a zenét és a képzőművészetet.

A program felépítése:

- Műalkotások észlelése, értelmezése és értékelése
- Diákok alkotói és gyakorlati tevékenysége
- Esztétikai és művészeti fogalmak és kifejezések ismertetése

A program olyan alapvető művészi tevékenységeket biztosít a hallgatók számára az órákon, mint az észlelés (a valóság esztétikai érzékelése és a műalkotások észlelése) és a gyakorlati művészeti tevékenység (reproduktív és kreatív).

A program a személyiségorientált tanuláselvén alapszik. Az oktatási anyag koncentrikusan épül fel, ami lehetővé teszi az egyes témák és tartalmi szálak közötti kapcsolat megértését bővülő tartalommal.

A program anyaga témakörökre épül, amelyekben meg van határozva az óra szám és a feladatok témái. A tanár választhatja ki a gyakorlati és kreatív feladatokat, sorrendjét, tematikus feladatokat, művészeti technikákat a javasolt programból. A tanár eldöntheti, hogy alkalmaz-e tematikus anyagok összefoglalását, szabadtéri órákat, vagy egyéb más színes megoldásokat. A program biztosítja a tanárok számára a szabadságok a választások terén, úgy a módszerekbe, mint a témákban is.

A program módszertana harmonikus kombinációt biztosít különböző tantárgyakkal, mint például Technológia, Nyelv és irodalom, Matematika, Egészség és Testnevelés. Ha az

iskolában rendelkezésre állnak interaktív táblák vagy számítógépek kreatív feladatokhoz vannak különbözőszerkesztők a tanárok számára, mint Corel Photo - Paint és a Painter.

2.1.A program tematikus felépítése

1. osztály: „A képzőművészet nyelvtana”

Az első osztályban a program a fő figyelmet arra fordítja, hogy a diákok elsajátítsák az alapokat, a síkbeli elrendezést, színtant. Az első témák bevezetést mutatnak a képzőművészetbe, a további témák kibővítik és elmélyítik a meglévő ismereteket az alakokról, a színekről és azok keveréséről. A kísérő oktatási feladatok célja a művészi anyagokkal és a vizuális művészetek fő típusairól ismereteket kapni.

Témáiban megjelennek az egyszerű formák megjeleníttetése vonallal, foltokkal. Az egyszerű formák összeállításának eszközei. Az alapformák megismerése grafikában és festéssel. A formák integrálása szobrászatban és építészetben. Formák stilizálása és díszítése dekoratívan.

2. osztály: „A képzőművészet nyelve”

A 2. osztályos program fő vonala a vizuális művészetek különböző típusainak és a művészi kifejezés eszközeinek megismerése.

A vizuális ismeretek, készségek és képességek tekintetében a 2. osztályban a tananyag egészét átfogó vezető oktatási feladatok az "alak" és a "szín". Ezen kívül a program biztosítja a kompozíciós technikák elsajátítását (elemi szinten) a képzőművészet különféle típusaiban.

Nagyobb figyelmet kap a grafika és a festészet nyelve. Ha a hasonlatot azonosítjuk, hogy első osztályban megtanulják a „nyelvtant”, akkor második osztályban már a „rajz nyelvét” sajátítják el a program segítségével. Már alkalmazzák az azelőtt tanultakat, aztán az ismeretek bővülnek. Megjelenik a szobrászat, építészet és a díszítés nyelve. Megismerkednek a kompozíciós technikákkal a grafikában és a festészetben, illetve a szobrászatban, valamint, az iparművészetben.

3. osztály: „A művészek műhelyeiben”

Második osztályban a diákok megismerkedtek a grafika, szobrászat, építészet, dekoratív művészet módszereivel, a harmadik osztály magába foglalja az eddig tanultakat, és kibővíti az

elsajátított ismereteket. A program szerint a harmadik osztályban egy képzeletbeli úton mennek keresztül a diákok, ahol grafikusokká, festőkké, szobrászokká válnak és műhelyeikbe képzelik magukat, mint egyéni alkotók.

A program anyaga szerint a tanulók új kifejezésekkel és technikákkal ismerkednek meg, mint, a tájkép, portré, csendélet és a művészek színházi munkájával. Megismerteti velük a technikák sajátosságait, módszereit és alkalmazását. Segíti a tanulóknak fejleszteni a sík kompozíció szervezését és a színpaletta alkalmazását, színek keverését.

A program segít a tanulóknak elképzelniük, milyen is lehet egy grafikus vagy egy festő műhelyében lenni. Szobrászok, építészek és népműhelyekben mesterek lehetnek a tanórákon. Mint látogató művészek lehetnek: csendélet tájfestő, portréíró és a csendélet mestere.

4. osztály: „Művészi kép a művészetben”

A negyedik osztályban a vezető téma a „művészi kép” fogalma, értelmezése. A tanulóknak tudást kell szerezniük arról, hogyan lehet művészi képet alkotni a különböző művészeti típusokban. A program nagy figyelmet fordít a fantasztikus, fiktív és a reális képek sajátosságaira, a dekoratív és a realiztikus képstílus különbségére.

A negyedik osztályban kibővítésre kerül a diákok ismerete a főbb műfajokról, a tájképekről, csendeletről, portréről, javul a cselekmény-tematikus festmények létrehozásának észsége elemi szinten.

A program különös figyelmet fordít a szülőföld művészeti hagyományainak megismerésére, kibővítik az ukrán népművészeti és kézműves központokról szóló információk körét. Biztosítja a tanulók számára az 1-3 osztályban tanultak általánosítását, tudásrendszerük kialakítását a vizuális műveltség alapjairól és a holisztikus művészi világlátásról.

Témáiban megismerkednek a művészi képekkel a grafikában, a festészetben és a szobrászatban. Jobban megismerik a természet, állatok és emberek képeit a művészetben. Illetve tágabb ismeretet kapnak a szülőföldről a művészet témaköreiben.

III. AZ IMPRESSZIONIZMUS MEGNYILVÁNULÁSAINAK TERÜLETEI AZ ELEMI RAJZOKTATÁSBAN

3.1. A kutatás célja, hipotézise és módszere

A pedagógiai kutatásom során arról szerettem volna nagyobb képet kapni, hogy milyen módon történhet az impresszionizmus témakör, annak sajátos technikájának bevonása az elemi osztályos rajzoktatásba. Illetve, hogy a pedagógusok alkalmazzák-e vagy megjelenítetik a rajzórán a stílusirányzat jegyeit. A pedagógiai kutatásom kvantitatív és kvalitatív módszerrel történt. A téma kutatásában primer adatfelvételi eljárást alkalmaztam, a kérdőíves formáját választottam. Az impresszionizmus stílusjegyeinek bevonhatóságát óravázlatokkal, rajzóra témák tanulmányozásával vizsgáltam.

A kutatás fő célja a felállított hipotézisekre történő kérdések reális megválaszolása. A kutatás során arra voltam kíváncsi, hogy alkalmazható-e az elemi osztályos rajzoktatásban az impresszionizmus, annak stílusjegyei, technikái, egyedi módszerei a tanulók életkorának és értelmi fejlettségüknek megfelelően. 1-4. osztályos tankönyvek segítségével olyan témákat találni, amelyekhez kapcsolható a stílusirányzat bevonása.

A kutatás hipotézise

Feltételezem, hogy az impresszionizmus jegyei, technikái bevonhatóak az elemi osztályos rajzoktatásba. Lehetőségre állnak olyan témák, amelyekkel összevonható a stílusirányzat jegyei, de nem jelenik meg konkrétan az impresszionizmus fogalma, mivel még az elemi osztályos tanulók számára kissé elvont. De úgy vélem technikái és sajátosságai bevonhatóak, és bár nincs megnevezve, hogy az impresszionizmushoz köthető, megjelennek a rajzoktatásba, alsós osztályokban.

3.2. Az impresszionizmus jegyeinek bevonhatósága az elemi osztályos rajzoktatásban, egyes témák, melyekkel azonosítható a stílusirányzat bevonása

Az óratervek elkészítéséhez alapul vettem az osztályok tantervét, a tankönyveket, témaköröket és a témákat, illetve a bevont anyag átadásánál a tanulók életkorát és értelmi-fejlettségi szintjüket.

Át néztem a képzőművészet tankönyveket és megvizsgáltam azokat a témákat, amelyekkel érthetően és megfelelően be tudtam illeszteni a kívánt témát — az impresszionizmus jellemzőit.

A témaválasztásnál olyan témákat igyekeztem választani, amiben jól kivitelezhető a technika alkalmazása, foltok, színek játéka, és ami a pillanatnyi benyomásokhoz közel áll. A választott témák így a „Nyári benyomások”, „Őszi benyomások” és a „Közelgő tél” lettek. Témáiban leginkább a színek, árnyalatok, foltok játszanak nagy szerepet a gyakorlati részben.

1. ÓRAVÁZLAT

3. osztály

Téma: Őszi benyomások

Az óra célja:

Oktatói cél: megismételni az őszi hónap jellegzetességeit, színárnyalatait; megismerkedni a benyomás szó fogalmával, foltokkal való ábrázolás gyakorlása;

Fejlesztési cél: képzelőerő, kreativitás fejlesztése; finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése, szókincs bővítése;

Nevelési cél: a képzőművészeti alkotások iránti érdeklődés felkeltése, esztétikai érzék fejlesztése, természet és a képzőművészet szeretetére való nevelés;

Az óra típusa: új ismeretet közlő

Eszközök: tankönyv, akvarell lap, akvarellfesték, ecset;

Időtartam: 40 perc

Az óra menete:

I. Szervezés, előkészületek

A tanulók üdvözlése, ellenőrzöm, hogy minden tanuló előkészült-e az órához, minden kellék meg van-e, ami az órához szükséges.

II. Motiváció

Tarbay Ede: Ősz-anyó

Kontyos-kendős Ősz-anyó

söpröget a kertben,

Vörös-arany falevél

ripeg-ropog, zörren.

Reggel-este ruhát mos,
csupa gőz az erdő,
mosókonyha a világ,
a völgy a mosótekenő.

Megbeszéljük a verset a gyerekekkel, megvitatjuk az ismeretlen szavakat. Milyen színeket emleget a vers?

III. Az óra témájának közlése

— Gyerekek, a mai óránk témája nem más, mint az Őszi benyomások. A mai órán megismételjük az ősz jellegzetességeit, úgy ahogyan egy művész látja. Megismerkedünk avval, mi is az a benyomás, illetve tárgy nélküli képeket fogunk készíteni.

IV. Az új anyag átadása és közlése

Ahogy az ősz beköszönt a természet lassú folyamaton esik át. Az hőmérséklet lassan lehűl, elkezdenek megsárgulni a levelek, majd szép lassan lehullnak. Ezek olyan pillanatok az életben, amelyet úgy megőrözünk magunkban és egy kicsit minden éven megcsodálunk. Akár egy ilyen természeti táj is kelthet bennünk egy jó benyomást.

Ifjú fiatal francia festőknek az volt a céljuk még nagyon régen az 1800-as években, hogy ezeket a megélt benyomásokat, ami idegen szóval impresszió, azonnal a pillanat szépségében megörökítsék. Evvel az új ötlettel megalkottak egy saját stílusirányzatot, ami az impresszióról kapta a nevét, impresszionizmus lett az irányzat neve. Az volt a lényege, hogy az épp történő benyomást, amely hatással volt rájuk megörökítsék, így kint a szabadban kezdtek el festeni, hogy minél jobban át tudják adni az adott hatást a festményen keresztül. Nem voltak fontosak a vonalak, a konkrét kirajzoltság, a kép lényegét és varázsát az árnyék és a fény árnyalatai határozták meg. Egyedi alkotásmódot alkalmaztak.

— Ma egy kicsit mi is ilyen festői alkalmazásmódot fogunk kipróbálni, ma egy kicsit mindenki „festőnek” érezheti magát. Nem kell, hogy tökéletes legyen a kép, nem lesz

olyan hogy csúnya vagy rossz alkotás, mindenkié egyedi lesz, a saját őszi benyomását ábrázolja majd.

- Milyen hangulatot kelt bennetek az ősz beköszönte?
- Szerintetek milyen színárnyalatok jellemzik az őszi tájat és hangulatot?
- Beszéljük meg közösen, ismételjük meg milyenek is a hideg és meleg színek:

A színeknek különböző tulajdonságaik vannak, amelyek közül az úgynevezett színezet mutatja meg, hogy egy szín hideg-e vagy meleg. A hideg szín és meleg szín elnevezés onnan ered, hogyha ránézünk egy színes dologra, az hideg, vagy meleg hőérzetet kelt-e bennünk? Hideg érzetet kelt a kék, így ez **HIDEG** alapszín. Meleg hőérzetet kelt bennünk a sárga és a piros, így ezek **MELEG** alapszínek. A fekete és a fehér nem kelt semmilyen hőérzetet, ezért ezeket **SEMLEGES** színeknek nevezzük.

Ennek megfelelően, ha a színek kört megfigyeled, akkor azt láthatod, hogy a kékes-lilás-zöldes színek adják a hideg színcsoportot, a sárgás-narancsos-pirosas színek pedig a meleg színcsoportot. (8 sz. melléklet)

- **Munka a tankönyvvel**

- Vegyük elő a tankönyvet és nyissuk ki a 32. oldalon.

Ha megfigyeljük, ezen az oldalon a festményt alig vannak vonalak, rajzolt tárgyak vagy fák mégis a kép összhangban van és meg tudjuk határozni, mit is akar ábrázolni a festő.

A következő oldalon az alsó képet figyeljük, hogyan is kelti életre a festő a vásznak pusztán foltokkal. Még ebben a tárgy nélküli kompozícióban is sikerült közvetítenie az őszi természet állapotát. Szerintetek ti tudnátok csak foltokkal ábrázolni az őszt?

A következő oldalon láthatjuk, hogy milyen az a technika, amivel még jobban át lehet adni az ősz hangulatát. Ez a nedves akvarell technika. Ma ezt fogjuk kipróbálni. Ehhez a feladathoz előkészítettem nektek A5 méretű akvarell lapokat. (9 sz. melléklet)

V. Gyakorlati feladat

Ki osztom a gyerekeknek az A5 méretű akvarell lapokat, közben megkérem őket, hogy vegyél elő a festéket és az ecseteket és mindenki tölt magának a poharába vizet.

- Nézzük meg a tankönyvben a 35. oldalon milyen képeket lehet készíteni ezzel a technikával. Nektek mi jut róla eszetekbe? (eső, sárga falevelek, köd, borús felhők)
- Jöjjen mindenki ide az első padhoz és megmutatom, hogyan is lehet ezeket a képeket elkészíteni:
  - először is az ecsetet benedvesítjük, majd a sima vízzel végig festjük a lapot, de figyeljünk arra, hogy ne legyen túlságosan vizes, csak annyira amennyire mutatom;
  - rátok bízom, hogy mit szeretnétek ábrázolni a foltokkal, szeretném, ha a saját őszi impressziókat (benyomásokat) próbálnátok meg a lapra vetíteni;
  - foltokat használjatok, az egyik lapra legyen hideg színekkel (kék és árnyalatai, szürke) a másik lapra pedig meleg színekkel (sárga, narancs, piros)
  - lehet az akár egy esős nap, egy pocsolya, vagy az őszi köd az utakon; de lehet az a sárga elszáradt falevél, vagy ahogy a nap sugara át süt a száraz ágak között;

VI. Összegzés

- Gondolkodjatok el azon, milyen hatással van az őszi hangulat a közérzetetekre, amikor esik, vagy épp süt a nap!
- Melyek a hideg és meleg színek?
- Saját szavaiddal hogyan mondanád el mi is az a benyomás vagy impresszió?

2. ÓRAVÁZLAT

4. osztály

Témakör: Művészeti ábrázolás a grafikában, festészetben és szobrászatban

Téma: Nyári benyomások

Az óra célja:

Oktatási cél: megismertetni a gyerekekkel a benyomás fogalmával, annak alkalmazásával a festészetben; a pointillizmus, mint festői alkalmazásmód használata, híres pointillista festményekkel való ismerkedés;

Fejlesztési cél: fejleszteni a tanulók emlékezőképességét, az alkotói képzelet; szókincs bővítése, önálló alkotói készség, önkifejezés, finommotorika, szépérzék fejlesztése;

Nevelési cél: nevelni a gyerekeket a természet és a művészetek szeretetére, egymásra való odafigyelés, tiszteletadás;

Az óra típusa: új ismeretet közlő;

Eszközök: tankönyv, grafit ceruza, akvarell lap, gouache festék, szemléltető képek;

Időtartam: 45 perc;

Az óra menete:

I. Szervezés, előkészületek

A tanulók köszöntése. Ellenőrzöm, hogy minden tanuló előkészült-e a rajz órához.

II. Motiváció

Köszöntök minden tanulót újra az iskolapadban. A vakáció végezetével újra visszatértetek az iskolába. Nagyon örülök, hogy minden diák jelen van, és újra elkezdhetünk alkotni és együtt szórakozva tanulni.

A mai óra rólatok fog szólni, megismerkedünk pár festőművésszel és azok festményeivel. Ma mindenki egy festőművésszé fog változni. Én kíváncsian várom a mai óra eredményeit.

— Kezdjük is egy körjátékkal, amiben szeretném, hogy ha mindenki elmondaná egy mondatban az idei nyár legkedvesebb benyomásait, élményeit. Ezeket jegyezzétek is meg, mert később szükségünk lesz rá.

Minden gyerek elmondja a legérdekesebb nyári élményét, majd az adott diák megszólítja egyik társát és ő folytatja majd a kört.

III. Az óra témájának és céljának közlése

A mai óra témája a *Nyári benyomások* vagy idegen szóval *Nyári impresszió*. Ez egy nagyon érdekes téma. Megismerkedünk magával a fogalommal és megpróbáljuk megérteni és alkalmazni is a festészetben. Megfigyeljük pár impresszionista festő képeit és megnézzük, mennyire tudjuk elsajátítani.

IV. Az új anyag átadása

- **Munka a tankönyvvel**

A gyerekek ki nyitják a tankönyvet a 8. oldalon, és megszólítok egy tanulót, hogy olvassa el hangosan mit ír a tankönyv.

Mindenkinek vannak olyan pillanatai vagy érzelmei a mindennapokban, amelyeket úgy érez, hogy meg kell örökítenie, mert szeretné, hogy ez megmaradjon. A mai világban mi sem egyszerűbb, elővesszük a telefont és lekapjuk, amit épp szeretnénk. Ám az 1800-as években ez nem volt ilyen egyszerű. Fiatal francia festőknek ez volt a céljuk, az újonnan megalapított stílusiránnyal, amelyet megalkottak. A stílusirányzat az impresszionizmus nevet kapta, amely a francia „impresszió” szóból ered, melynek jelentése nem más, mint „benyomás”.

A stílusirányzat lényege az volt, hogy létrehozzanak valami újat, ez az új pedig nem volt más, mint hogy adott eseményeket, pillanatokat örökítsenek meg azonnal. Ezért a festők elhagyták műhelyeiket és a szabadba kezdtek el alkotni. Leginkább a fényekre, árnyakra fókuszáltak, hogy minél gyorsabban, annál inkább erősebben át adva a hatást örökítsék meg az impressziót.

Cloude Monet (*10. sz. melléklet*, arckép) híres festő egyik festménye volt a legnagyobb hatással az irányzat megalakulására. Ez a festmény címe: „A felkelő nap impressziója” (*1. sz. melléklet*)

Figyeljük meg a festményt, milyen „hanyagul” ábrázolta a felkelő napot. Nincsenek konkrét vonalak, a színek és a fény azok az eszközök, amivel a kép kiteljesedik. Gyorsan kellett alkotniuk, mivel a fény nagyon gyorsan változik. Mégis át jön a kép témája és maga az impresszió, az érzés, amit a festő abban a pillanatban meg akart örökíteni.

Nézzünk további képeket, hogy jobban megértsük az irányzat lényegét.

Szemléltetők alkalmazása a festményekről. (2., 3., 4., 6. sz. melléklet használata)

Együtt megbeszéljük, mit látunk, mi a különlegessége és kiben milyen érzelmeket keltett a festmény.

V. A gyerekek munkája, gyakorlati munka

Mindenki vegye elő a festéshez szükséges eszközöket. Előkészület a festéshez.

— Emlékezzetek vissza az óra elején milyen élményeteket meséltétek el nekünk.

A mai gyakorlati részben az lesz a feladatotok, hogy a **nyári impressziókat** próbáljátok meg az érzelmeitek alapján lefesteni. Ennél a feladatnál nem probléma, ha nem lesz szabályos, egységes, az a lényeg, hogy a ti **saját benyomásokat** lássátok a lapon. FigyeljeteK nagyon a színekre és az árnyékokra.

Valószínűleg az órán belül nem lesz készen, de emlékezetből festünk, ezért otthon is be tudjátok majd fejezni. Ha bárkinek szüksége van segítségre vagy kérdése van, emeljétek a kezeteKet.

VI. Összegzés

— Szeretném, ha együtt megbeszelnénk pár kérdést és közösen megismételjük az órán tanultakat:

- Számodra mit jelent az az impresszió?
- Kik alkották meg ezt a stílusirányzatot és melyik festményről nevezték el?
- Mik játszanak fő szerepet ebben az irányzatban?
- Te hogyan örökíted meg legszívesebben a kellemes benyomásokat?

3. ÓRAVÁZLAT

Osztály: 2. osztály

Téma: Közeleg a tél

Időtartam: 40 perc

Eszközök: tankönyv, rajzfüzet, vízfesték, ecset

Óratípus: kombinált

Az óra célja:

- **oktatói:** megismertetni a gyerekekkel a téli táj jellemzőinek megfelelő ábrázolását, hideg és meleg színek megismerése és ismétlése, foltok alkalmazása;
- **fejlesztői:** fejleszteni a tanulók kézügyességét, kreativitását és egyéni, önálló gondolkodás fejlesztése, szépérzék fejlesztése;
- **nevelői:** nevelni a gyerekeket a rajz és a festés szeretetére, környezetének védelmére és megbecsülésére;

Az óra menete:

I. Szervezés

— Üdvözlöm diákokat, ellenőrzöm, hogy mindenki előkészült-e a rajz órához.

II. Ráhangolódás

— Jelenleg az őszi időszak csodáit élvezzük, de nem sokára beköszönt a tél és reméljük, hogy lesz is igazi telünk szép, fagyos hóeséssel.

Milyenek is az őszi szín jellemzői és milyen a tél jellemzője?

A színeket többféleképpen lehet csoportosítani. Vannak bizonyos alapszínek, ami nem más, mint: sárga, kék és piros.

Meg különböztetünk meleg és hideg színeket is. A tél egy elég hideg évszak. Nézzük meg, milyenek ezek, és mik jellemzőek a téli tájra. (11 sz. melléklet)

III. Munka a tankönyvvvel.

- Nyissuk ki a tankönyvet a 33. oldalon és figyeljük meg az adott képeket, hogy a művészek hogyan ábrázolták az őszt és a telet, mi a különbség köztük és milyen színek jellemzik. *(12 sz. melléklet)*
- Az őszt milyen érdekesen megy át a télbe, lassan minden megfagy, hó borítja az addig lombos tájat. A tél jellegzetes színe a szürke. Mindenhogy megjelenik. Figyeljük meg a következő képen mennyire sok árnyalata is lehet a szürkének, és milyen szépen adja át a művész a téli tájat. Mondjátok el, melyik rész tűnik a legvilágosabbnak és a legsötétebbnek, és miért! *(13 sz. melléklet)*

IV. Gyakorlati rész

- A mai feladat az lesz, hogy próbáljunk meg a szürkének minél több árnyalatát létrehozni, és aztán ha sikerül próbáljunk meg ábrázolni egy egyszerű téli tájat. Lehet, hogy a kép befejezetlennek fog tűnni, de ez nem hiba. Tudjátok régen voltak olyan ifjú festők, akik ezt az eszmét képviselték, hogy olyan képeket készítettek, amit a hirtelen benyomásnak köszönhetően alkottak. Ez azt jelenti, hogy amit épp megláttak, például egy lemenő napot, vagy egy erős zivatart, vagy egy ünnepséget úgy szerették volna lefesteni, ahogy épp látják, amíg pillanatnyi benyomás tart. Lehet, hogy ezek a képek nem olyan tökéletesek voltak, mint a többi részletesen kidolgozott festmény, de különlegesek voltak, egyéni látásmódot tükröztek. Ezt úgy hívták, hogy impresszionizmus, kicsit nehéz szó, nem is kell még ismernetek, csak megjegyezzük, hogy ez a festészeti technika tőlük ered. Ezért ezek a képek úgy tűnnek, hogy félig befejezetlenek, de annál élet hűbbek és egyediek.
- Ma megpróbáljuk mi is így tükrözni a szürke árnyalatok és a foltok segítségével egy téli tájat. Tankönyvben van is egy rész, ahol láthatjuk, milyen foltokkal tudjuk elérni ezt a hatást. *(14 sz. melléklet)*

Óra végéig dolgoznak, aki segítséget kér, avval együtt dolgozunk. Hagyjuk száradni a képeket, majd a képeket az egyéni portfólióba tesszük.

Mindenki összetakarít maga után és rendet hagyunk a teremben.

További témák, amelyekkel egyesíthető az impresszionizmus jegyei:

Osztály	„Képzőművészet” tankönyvek rajzóra témái	Új program szerinti „Művészet” tankönyv rajzóra témái
1. osztály	<ul style="list-style-type: none"> • A varázslatos erdei tisztáson, • Kifejező árnyék, • Színcsalád, • Szivárványképek, • A vonal és a folt kalandjai, • Színes benyomások, • Tavaszi színek; 	<ul style="list-style-type: none"> • Környezetem • Téged körülvevő világ • Szülőföldünk szépségei • Szivárvány kavalkád • A természet különböző színei • Szépet alkotunk!
2. osztály	<ul style="list-style-type: none"> • Őszi színek, • Csodafenyőfa, • Ismerkedés a színhatással; 	<ul style="list-style-type: none"> • Őszi átváltozás • Utazás távoli országokba • Úrutazás • Évszakok találkozása
3. osztály	<ul style="list-style-type: none"> • Őszi benyomások, • Képzelt tájkép, • Szépség a mindennapi életben; 	
4. osztály	<ul style="list-style-type: none"> • Nyári benyomások, • Színes ábrázolások, • Álomváros, • Karaván a sivatagban, • Szépség ünnepe; 	

3.3. Az impresszionizmus megjelenésének és alkalmazásának kutatása az elemi osztályos rajzoktatásban

Szakedolgozatomban azt kutattam, hogy bevonhatóak-e az impresszionizmus és a hozzá kapcsolódó technikák az alsó osztályos rajzórákban, és a tanárok esetleg alkalmazzák/alkalmaznák-e a témát a tanórákon kreatív ötletként.

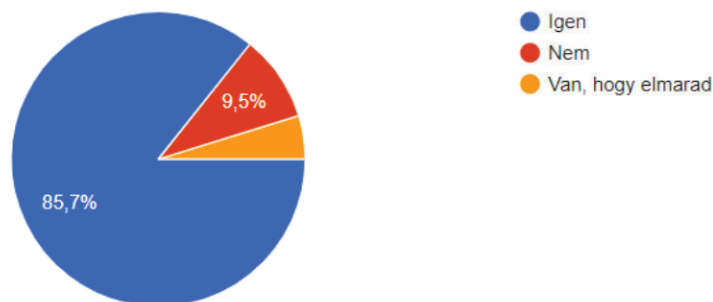
Kérdőíves kutatásom 23 kérdésből áll, ezek változatosak, vannak egyéni válaszok, egy- és több lehetséges válaszok is. A kérdőív kitöltéséhez elemi osztályos pedagógusokra volt szükség. 21 választ sikerült összegyűjtenem, amelyeket összességében elemeztem.

Első pár kérdés a kitöltő személyre vonatkozik, ezekből kiderül, hogy a kitöltők 100%-a nő és 40 év feletti, de van a kitöltők között 24, 27 és 39 évesek is. Anyanyelve a kitöltők egészének magyar. Válaszadók többsége Egyetemi oktatásban részesült, de vannak közöttük, akik szakiskolát vagy főiskolát végeztek. A kitöltők közül nem minden személy rendelkezik saját osztállyal.

A következő kérdésekben rátérek a rajzórákra. Arról szerettem volna tudomást szerezni, hogy mindig sikerül-e megtartani a rajzórát.

A heti egy rajz órára minden héten sor kerül?

21 válasz

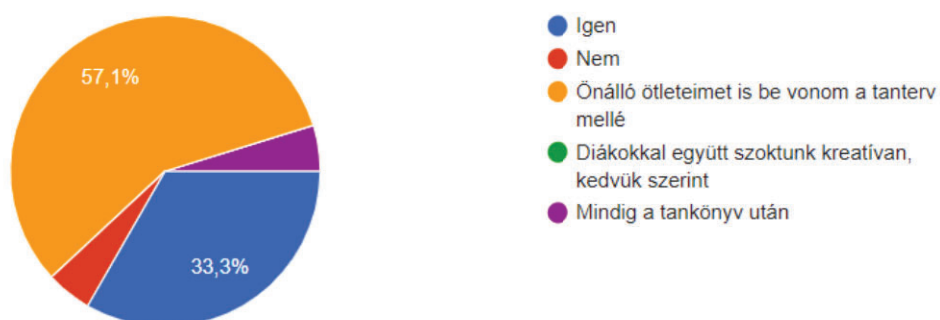
Forrás: saját kutatás

A beékeztett válaszokból kiderül, hogy igyekeznek mindenki megtartani, de vannak estek, mikor el marad, vagy valami folytán nem sikerül megtartani.

Továbbiakban a kérdésből az derül ki, hogy a témákat mi szerint választják ki a pedagógusok a rajzórához, miket vesznek figyelembe.

Tanterv és tankönyv alapján választja ki a tanóra témáit?

21 válasz

Forrás: saját kutatás

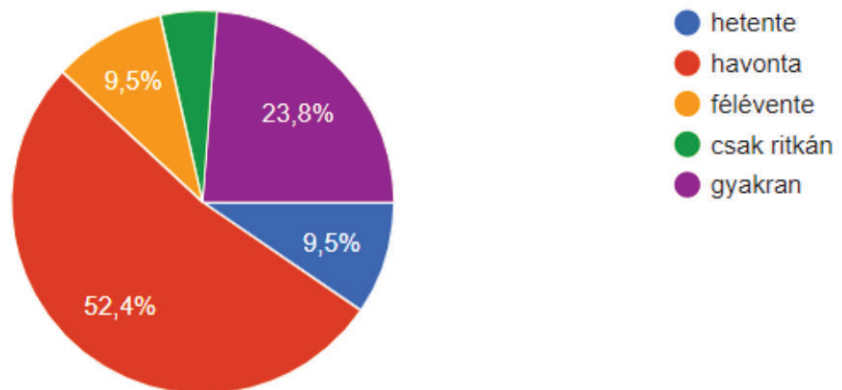
A beérkezett válaszokból kiderül, hogy 33,3%-a a tanterv és a tankönyv szerint válassza ki a rajzórák témáit. Míg 57,1 %-a önálló ötleteit is bevonja a terv mellé. Egy kis része nem a tankönyv és tanterv alapján választja ki, illetve egy másik kevés százaléka a válaszadók közül mindig a tankönyv alapján tartja a rajzórát. Pozitív, aki önálló ötleteit is hagyja érvényesíteni, így az impresszionizmus is képbe és bevonásra kerülhet.

A következő rövid válaszos kérdés az volt, hogy milyen szempontokat vesznek figyelembe az oktatási módszerek kiválasztásánál. A legtöbb, sőt majdnem minden válaszban azt vélem megfigyelni, hogy a tanulók életkori sajátosságait, téma aktualitását, fejlettségi szintjüket veszik figyelembe, illetve legyen érdekes a tanulók számára, kösse le őket és általa tanuljanak is. A kérdéssel arról akartam képet kapni, milyen módszereket alkalmaznak a tanórákon, milyen szemléltetést, közvetlen vagy közvetett, hagyják-e a tanulókat önállósulni, hogyan választják ki a módszereket az adott témához.

Következő kérdésben arra voltam kíváncsi, hogy szoktak-e egyéni, kreatív témákat választani a tanórákra, a válaszadók 100% igennel válaszolt. Aztán az ezt követő kérdés arra irányult, hogy ez milyen gyakran történik meg.

Ha igen, akkor milyen gyakran kerül erre sor?

21 válasz

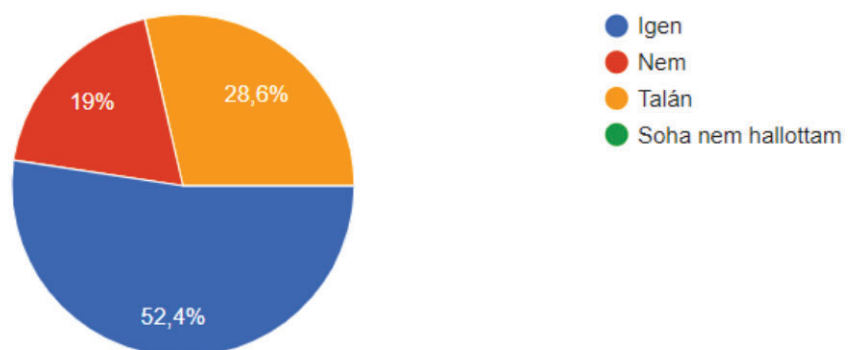
Forrás: saját kutatás

A beérkezett válaszokból azt láthatjuk, hogy csupán 9.5%-a alkalmazza hetente az egyéni, kreatív rajzórákat, 23,8 %-a gyakran alkalmazza és 52,4%-a pedig havonta. Nem rossz teljesítmény, szüksége van a diákoknak a szórakozásra, az önkifejezésre a legkreatívabb módon is.

A következő kérdésekből arról kaptam képet, hogy a pedagógusok mennyire ismerik az impresszionizmust, mint stílusirányzatot és kifejezést.

Ismeri-e az impresszionista stílusirányzatot?

21 válasz

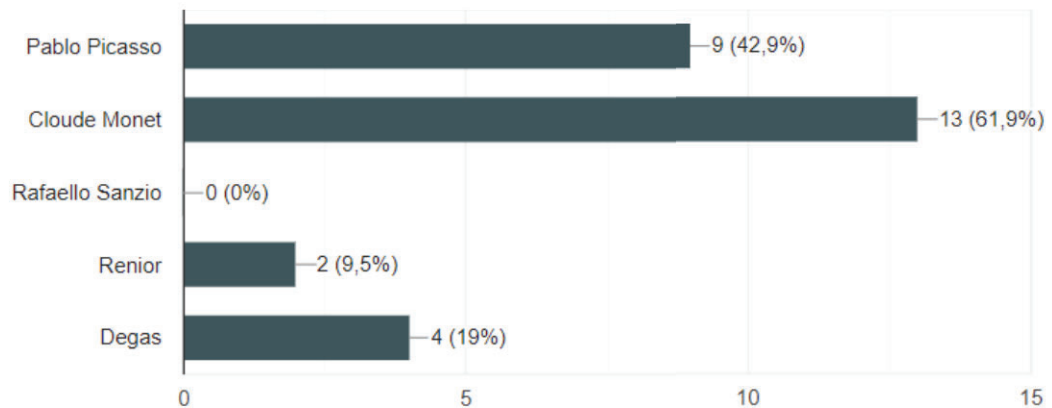
Forrás: saját kutatás

Válaszadók 52,4%-a ismeri vagy tisztában van vele, mi is az impresszionista stílusirányzat, viszont 19%-a nem ismeri a kitöltők közül. 28,6%-a talán ismeri a stílusirányzatot. Elég nagy

része nincs tisztában az irányzat fogalmával. További kérdésben kiderül, hogy neves képviselőikről nincsenek teljesen tisztában.

Ön szerint közülük kik a legnevesebb képviselői az irányzatnak?

21 válasz

Forrás: saját kutatás

Claude Monet neve többeknek volt ismert, de Pablo Picasso híressége megtévesztette a válaszadókat, ugyanis 42

,9%-uk úgy gondolta, hogy ő is a stílusirányzat egyik képviselője. Picasso leginkább a kubista stílusban alkotott. Renior és Degas is kaptak szavazatot. De több mint a válaszadók fele helyen választotta Claude Monet nevét.

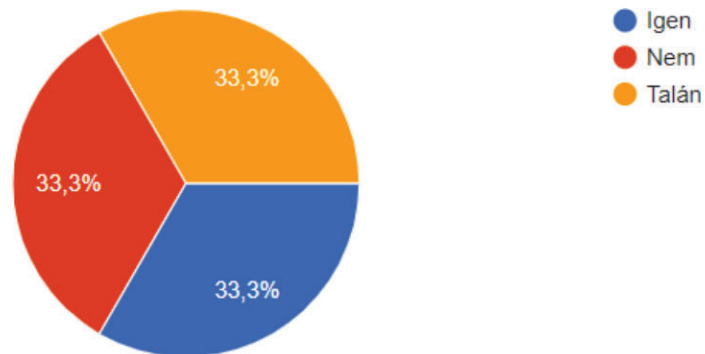
Következő kérdés az volt, hogy mi jut a válaszadók eszébe az impresszionizmus szóról. Többen azt válaszolták, hogy a pillanatnyi benyomás, Monet, fény sajátosságai, jelen pillanat megörökítése, pillanatnyi érzés kifejezése, különleges és egyedi. Ezek elég jó gondolatok, és nagyrészt ez az impresszionizmus ismérve, a pillanatnyi benyomás, hatás megörökítése.

Következő kérdésből az derül ki, hogy milyen technikát alkalmaznak a festékek használatára, hogy a színeket jobban érzékeltessék. Legtöbb válasz a színkeverés és összemosás volt. Illetve, foltokkal ábrázolás.

A plein air festészeti technikáról megoszló volt a beérkezett válaszok.

Ismeri-e a plein air festészeti technikát?

21 válasz

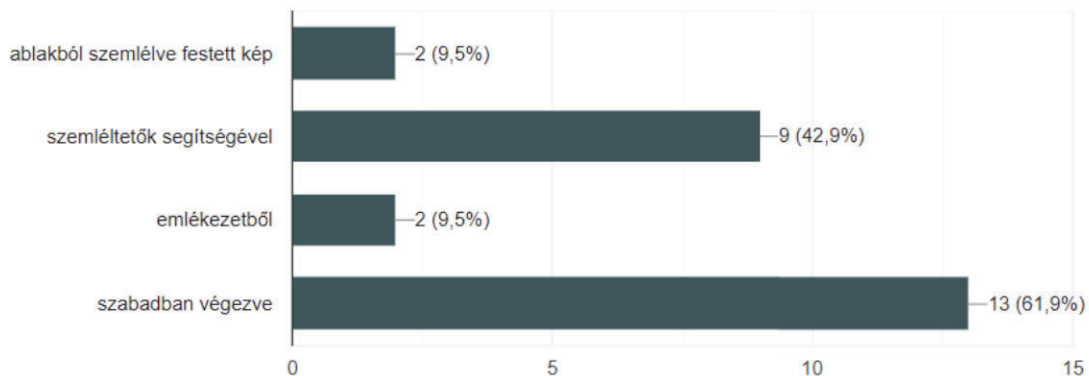
Forrás: saját kutatás

A válaszok egyenlő arányba sikerültek, ugyanis mindhárom válaszlehetőségre ugyanannyian szavaztak, megoszló a kitöltők ismerete a plein air festészeti technikáról.

A továbbiakban a válaszadók többsége szerint a technika alkalmazása a szabadban lenne a legalkalmasabb és megfelelőbb, mivel ez a lényege.

Ön szerint, hogyan lenne a legmegfelelőbb alkalmazása a rajzórán?

21 válasz

Forrás: saját kutatás

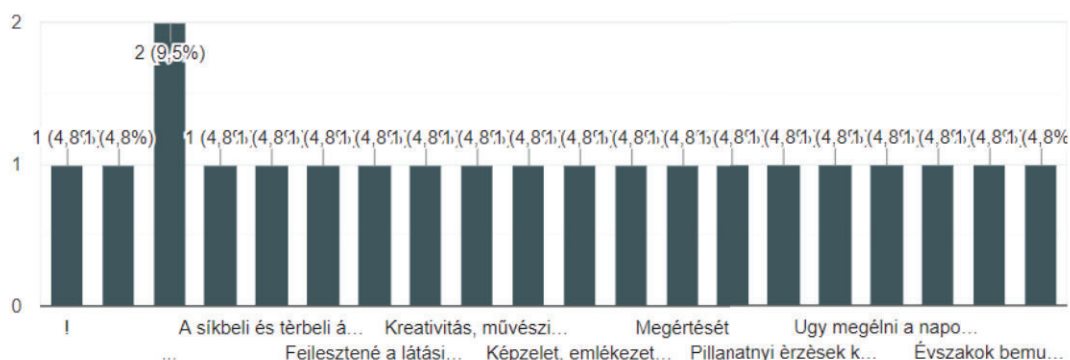
A szemléltető eszközökre, és az ablakból való szemlére is több választás esett. De való igaz, hogy a természetben az igazi ezt a technikát alkalmazni, így lehet a legreálisabban szemléltetni a technika szépségét.

Mit gondol, milyen képességeket fejleszthet a diákokon a stílusirányzat bevonása a rajzórák keretein belül?

21 válasz

Forrás: saját kutatás

Válaszok többségében a pedagógusok úgy vélik, hogy az önkifejezésben és a kreativitásban játszana szerepet, többen írták még a szépérzékre és az alkotásra lenne nagy hatással. Illetve szerepet játszana a térérzékben és a síkon való rajzolás, festés javításában.

Az általam felállított hipotézis beigazolódtott a kérdőíves kutatásnak köszönhetően, ugyanis az impresszius sajátosságai és jegyei bevonhatóak és meg is jelenhetnek/jelennek az elemi osztályos rajzoktatásban, nem konkrétan impresszionizmus címmel, de technikái alkalmazhatóan a rajzórán. Megtudhattam, hogy a pedagógusok tudnák alkalmazni a témát a rajzórán, és több olyan téma is jelen van a rajzórán, amivel alkalmazható a stílusirányzat technikái. Azonban a válaszadók elég nagy arányában, de nem több mint fele, nem ismerik a stílusirányzatot, és nincsenek tisztában a lényegével.

ÖSSZEFOGLALÁS

Munkám megírása alatt rengeteg új ismerettel gazdagodtam, főleg az ukrán oktatási programmal, azon belül a képzőművészeti nevelés programjával. Megismerkedtem a felépítésével és tematikájával, módszereivel.

Megismerkedtem az impresszionista stílusirányzattal, annak lényegével és kialakulásával. A képzőművészeti tanterv felépítésével is foglalkoztam, illetve az 1-4. osztály témaköreit vizsgáltam, melyek lennének alkalmasak a stílusirányzat bevonására. Ezt táblázatba összesítettem, osztályok szerint.

Dolgozatomat 3 fő fejezetre osztottam, melyek alpontokat foglalnak magukba. Első részben az impresszionista stílusirányzatról ad képet, megalakulása okáról és folyamatáról, nevesebb képviselőiről és motívikájukról.

Második részben az ukrán oktatási programról, azon belül a képzőművészeti programról számol be. Hogyan épül fel, mi a célja, milyen témaköröket tartalmaz.

Harmadik részben a kutatásról tájékozódhatnak az olvasók, hogyan valósult meg a kutatás az impresszionizmus bevonhatósága az elemi osztályos rajzoktatásba. Kérdőíves kutatás formájába zajlott, amely a kitöltők számára anonim. Az összeállított kérdésekkel arra voltam kíváncsi, hogy a gyakorló pedagógusok milyen módon használnák fel az impresszionizmust a rajzórán, hogyan alkalmaznák a bevonását a tanórán, és mennyire használják ki a variálható, kreatív órákat.

Kutatásommal az bizonyosodott be, hogy az impresszionizmus bevonható az elemi osztályos rajzórákba, a pedagógusok nagy része tudná alkalmazni a tanórán és megjelenhet egyéb témákban, nem konkrét impresszionizmus címmel, de technikáiban lehetséges.

Az alkalmazott kutatás során számos új ismerettel és új információval gazdagodtam a programmal, illetve módszerekkel kapcsolatosan, amelyeknek remélhetőleg hasznát tudom majd venni az elkövetkezendő időkben pedagógiai munkám során.

РЕЗЮМЕ

Під час написання своєї роботи, я збагатилася багатьма новими знаннями, переважно українською освітньою програмою, включаючи програму образотворчого мистецтва та ознайомилася з його структурою, темами та методами.

Далі ознайомилася з напрямком стилю імпресіонізму, його сутністю та формуванням. Також займалася структурою навчальної програми з образотворчого мистецтва 1-4 класів та розглянула теми, які були б придатними для залучення стильової тенденції. Це все підсумувала у таблиці по класах.

Я розділила свою роботу на 3 основні розділи, які включають підрозділи. У першій частині описуються напрями імпресіоністичного стилю, причини та процес його формування, відомі представники та їх мотивація.

У другій частині повідомляється про українську освітню програму, включаючи програму образотворчого мистецтва. Про те, як даний предмет структурований, яке його призначення та теми, що він містить.

У третій частині читачі можуть дізнатись про дослідження, що здійснило включення імпресіонізму в освіту малювання в початкових класах. Це було у формі опитування, яке було анонімним для респондентів. Під час складання запитань, думала про те, як вчителі-практики застосовують імпресіонізм на уроках малювання та наскільки різноманітні творчі уроки.

Моє дослідження показало, що імпресіонізм може бути включений в уроки малювання в початкових класах, що більшість викладачів можуть застосовувати його на своїх уроках, та висвітлювати в інших темах, не конкретно імпресіонізм, тільки його техніки.

В ході прикладного дослідження, я отримала багато нових знань та нової інформації про програму та методи, які, сподіваюся, зможу використовувати в майбутньому під час своєї педагогічної роботи.

IRODALOMJEGYZÉK

Нова українська школа: poradnik для вчителя/за заг. ред. Н. М. Бібік. — Київ : Літера ЛТД, 2018. — 160 с.

Міністерство освіти і науки України (Az Ukrán Oktatási Hivatal honlapja)

Letöltés helye: <https://mon.gov.ua/ua>

“Мистецтво” підручник інтегрованого курсу для 2 класу з навчанням угорською мовою закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Колотило О. М.) — Київ: Генеза, 2019.

Olena Kalinyicsenko, Viktorij Szerhijenko, V. Kalinyicsenko: (2013) Képzőművészet 4. osztályos tankönyv „Освіта” Kiadó, Kijev

Olena Kalinyicsenko, Viktorij Szerhijenko: (2013) Képzőművészet 3. osztályos tankönyv „Освіта” Kiadó, Kijev

Auboyer, Jeannine: A századvég és a századelő. Fordítás: Sarudi Gábor; (A művészet története.) Corvina Kiadó, 1988

Boyle, David: Impresszionizmus. Fordítás: Molnár Magda; Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 2000

Brodskaya, Nathalia: Impresszionizmus. Fordítás: Bárdos Miklós; Ventus Libro Kiadó, Budapest, 2007

Gilles, Néret: Rodin szobrai és rajzai. Fordította: Leyrer Ginda. Taschen/Vince Kiadó, Budapest, 2002

Heinrich, Christoph: Monet. Fordítás: Kertész Balázs; Taschen/Vince Kiadó, Budapest, 2001
Monet és barátai. Vince Kiadó – Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2003

Lyka Károly: Művészet, 14. évfolyam, Budapest, 1915. Kenczler Hugó: Modern művészet (70. oldal)

Németh Lajos, Aradi Nóra: Magyar Művészet Akadémia Kiadó, Budapest 1981

Rajkó Andrea, S Nagy Katalin: Művészettörténet II. kötet. A 19. és 20. század; Verano Kft. nyomda, Budapest 2010

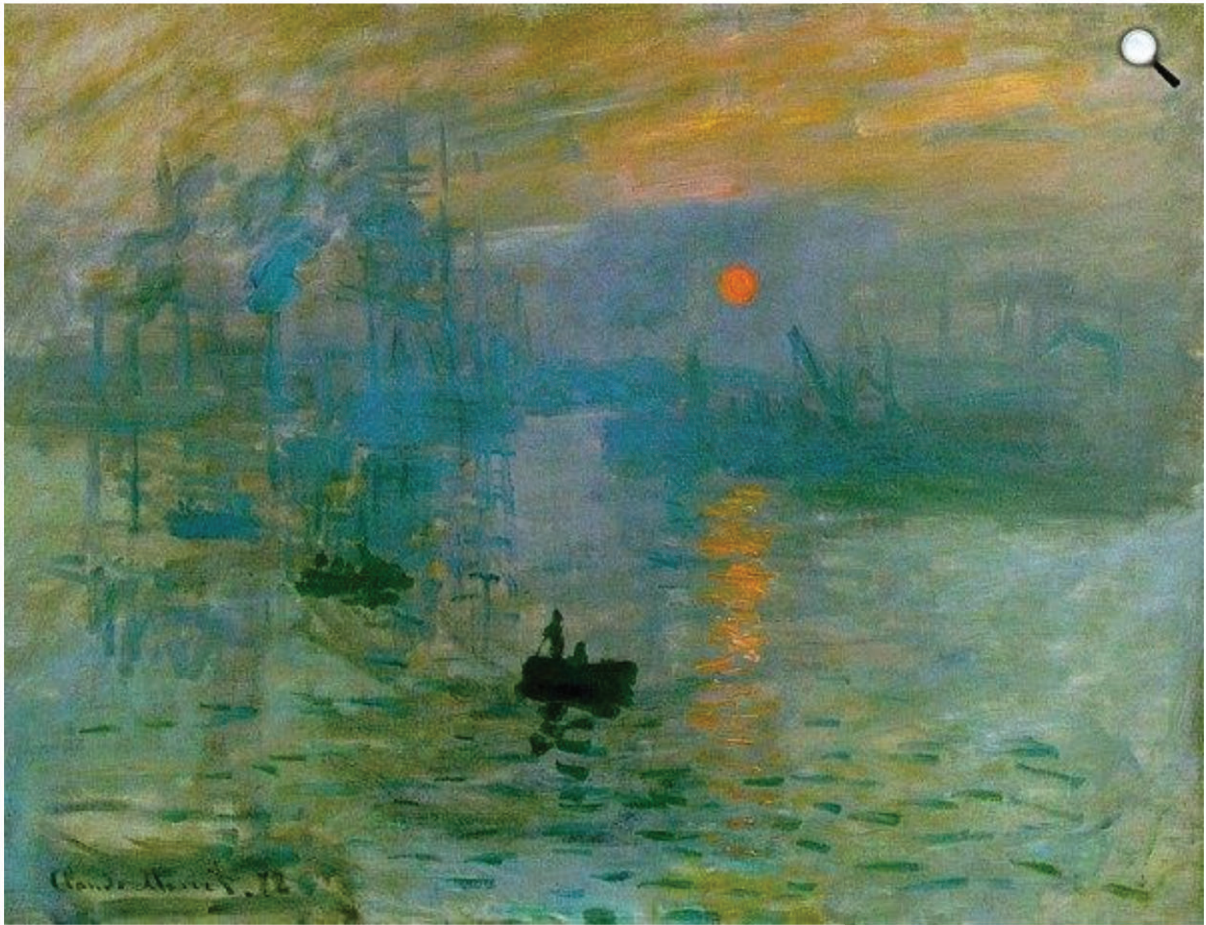
Szvoboda Dománszky Gabriella: Szinyei Merse Pál. Kossuth Kiadó, Budapest, 2006

Thomson, Belinda: Impresszionizmus. Gyökerek, megvalósulás, fogadtatás. Fordítás: Kertész Balázs; Glória Kiadó, Budapest, 2006

MELLÉKLETEK

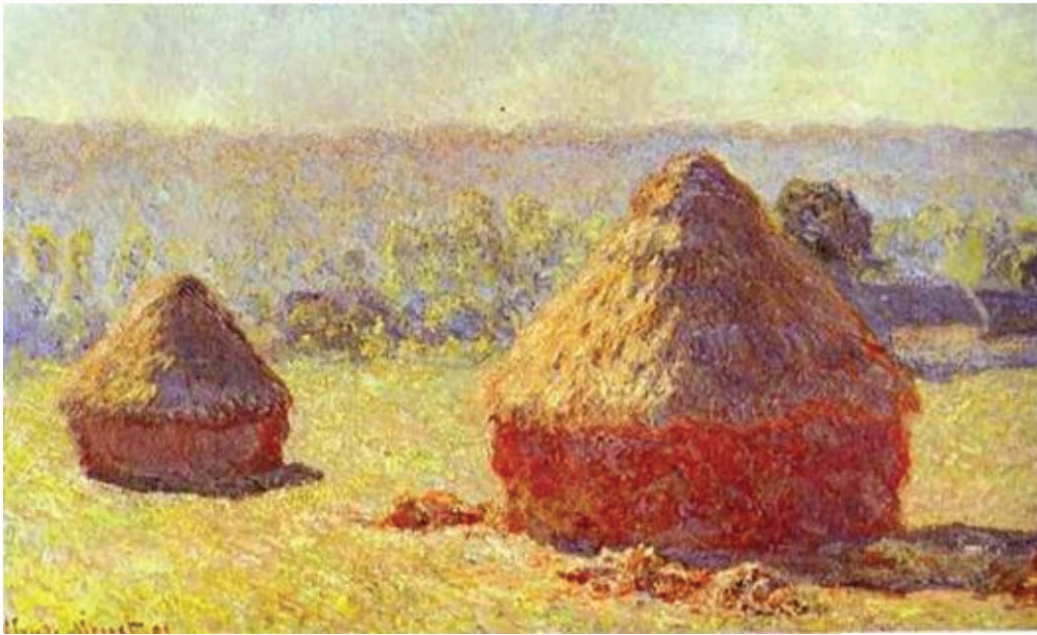
1. számú melléklet

Cloude Monet: A felkelő nap impressziója

Forrás: <https://cultura.hu/kultura/monet-rogzitve/>

2. számú melléklet

Claude Monet: Szénakazal, nyár vége, 1891

Forrás: https://tintapatronus.wordpress.com/claude_monet-_haystack-_end_of_the_summer-_morning-_1891-_oil_on_canvas-_louvre_paris_france/

3. számú melléklet

Pierre Auguste Renoir: A fürdőzők

Forrás: <https://www.europosters.hu/art-photo/the-bathers-v51729>

4. számú melléklet

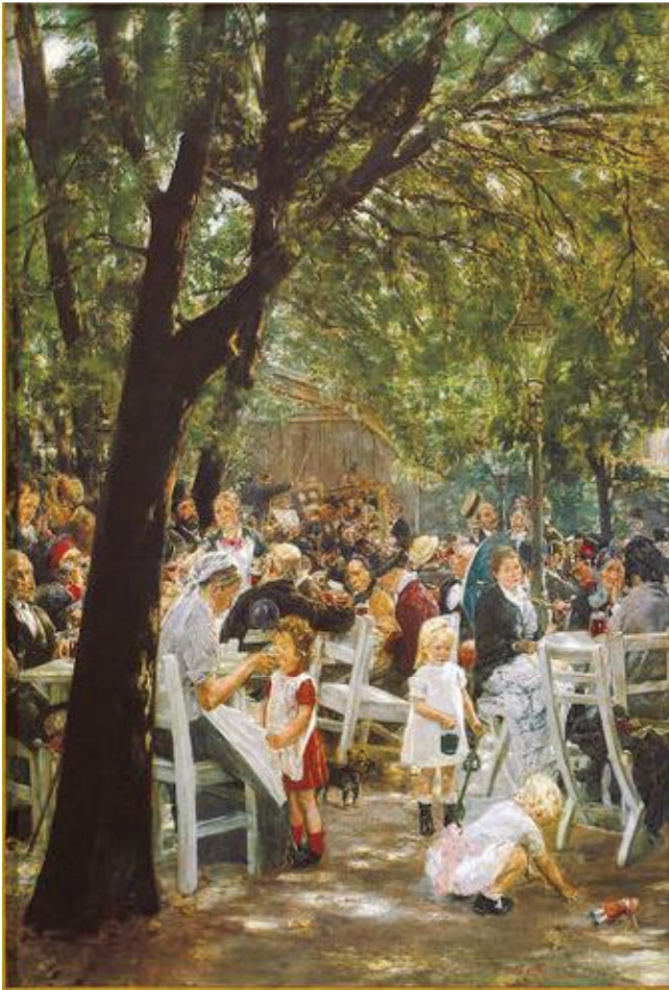

Jan Toorop: Trió virágokkal, 1858

Forrás: <https://www.alamy.com/stock-photo-trio-fleuri-flowers-1885-jan-toorop-johannes-theodorus-1858-1928-dutch-97481922.html>

5. számú melléklet

Max Liebermann: Münchener sörgarten, 1884

Forrás: <https://www.arsmundi.de/de/820197.R1/Bild-Muenchner-Biergarten-1884-gerahmt/820197.R1.html>

6. számú melléklet

Julius Paulsen: Nyári délután, 1905

Forrás:

<http://www.hellenicaworld.com/Art/Paintings/JuliusPaulsen/en/PartJPaulsen0005.html>

7. számú melléklet

Szinyei Merse Pál: Majális, 1873

Forrás: <http://mek.niif.hu/01300/01315/html/elemzes.htm>

Óravázlathoz szükséges szemléltetők

3. osztályos óravázlat

8. számú melléklet

A hideg színcsoport

A meleg színcsoport

Hideg-, meleg színek szemléltetése

9. számú melléklet

1. változat

2. változat

3. változat

4. változat

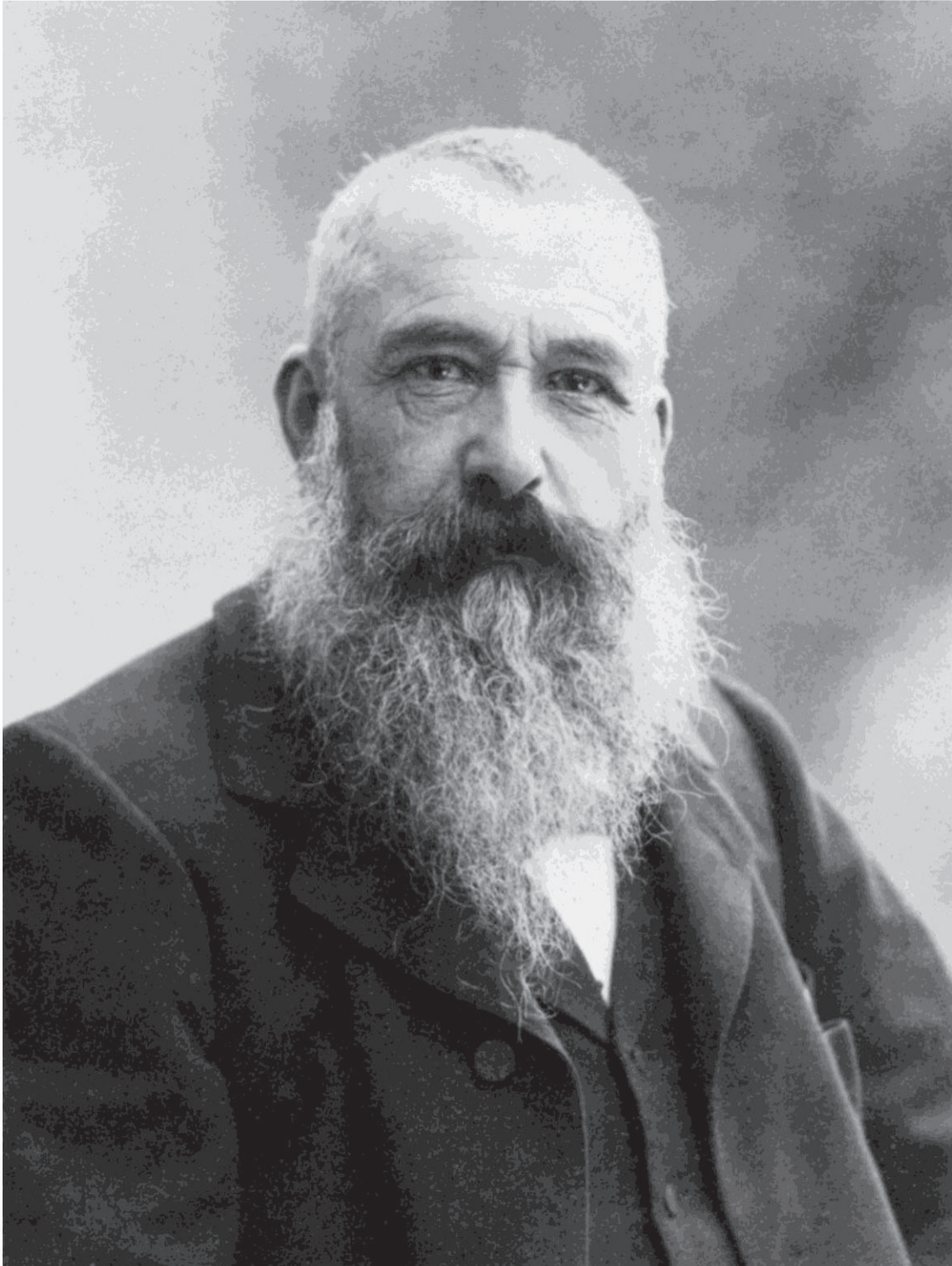

Nedves akvarell technika szemléltetése

4. osztályos óravázlat

10. számú melléklet

Cloude Monet portérja

Forrás: <https://ru.citaty.net/avtory/klod-mone/>

2. osztályos óravázlat

11. számú melléklet

Hideg-, meleg színek szemléltetése

12. számú melléklet

13. számú melléklet

14. számú melléklet

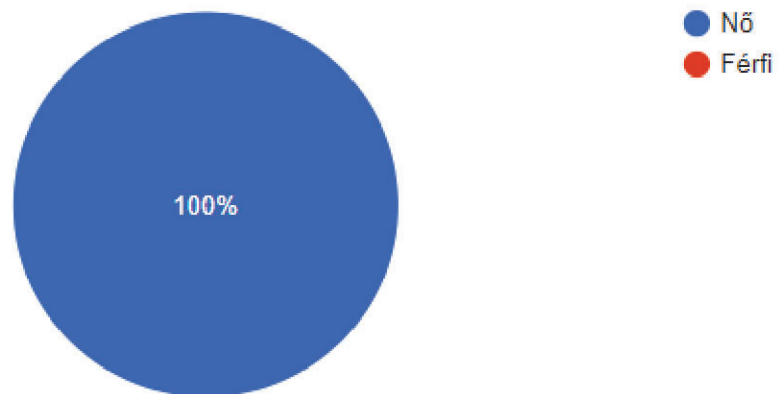
GYAKORLATI RÉSZ MELLÉKLETEI

(grafikonok, diagramok)

1. Neme?

Neme?

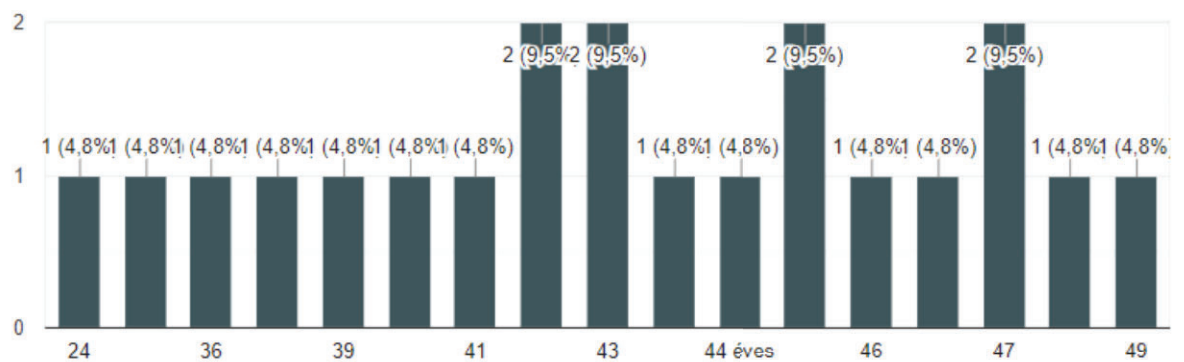
21 válasz

2. Életkora?

Életkora?

21 válasz

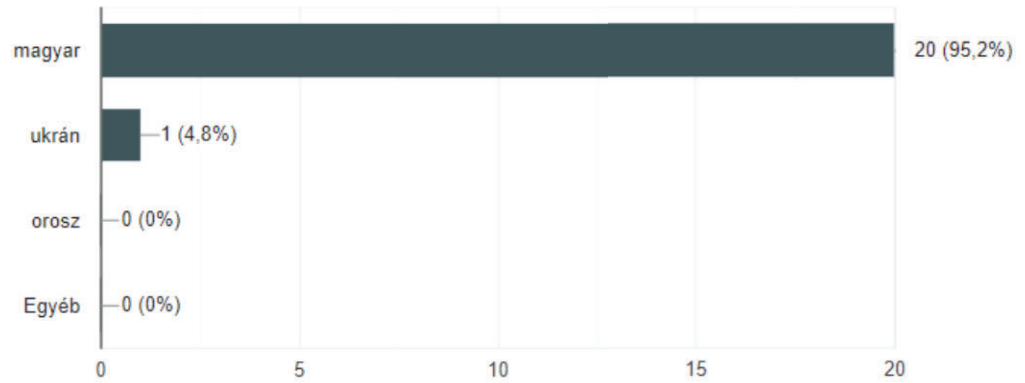

3. Anyanyelve?

Anyanyelve?

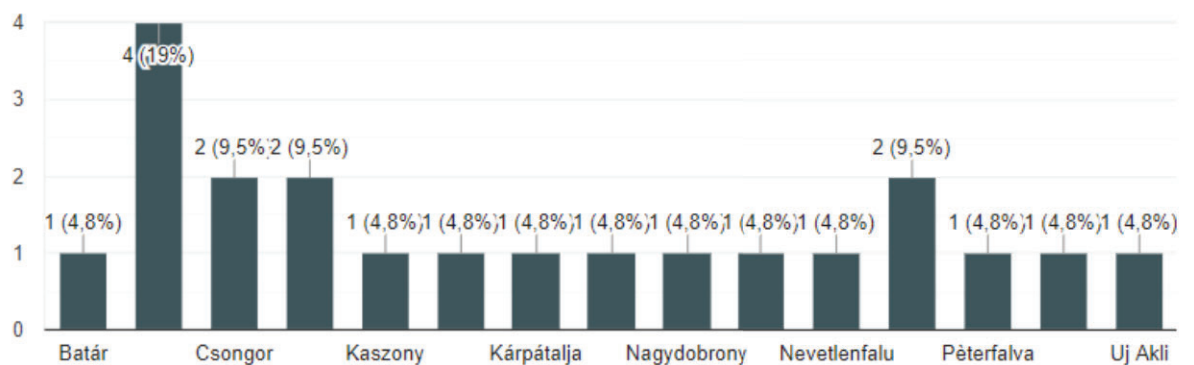
21 válasz

4. Lakhelye?

Lakhelye?

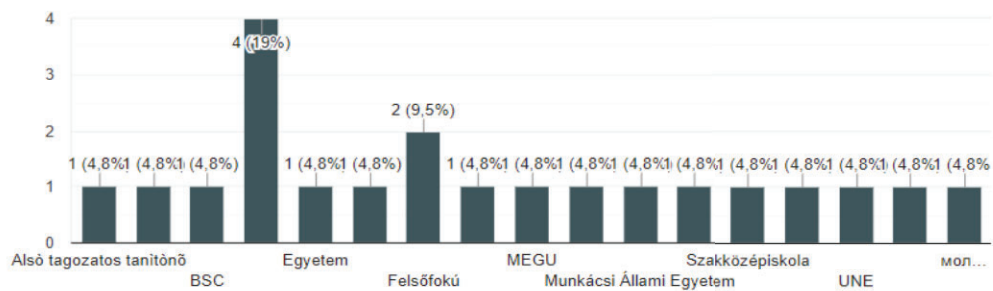
21 válasz

5. Iskolai végzettsége?

Iskolai végzettsége?

21 válasz

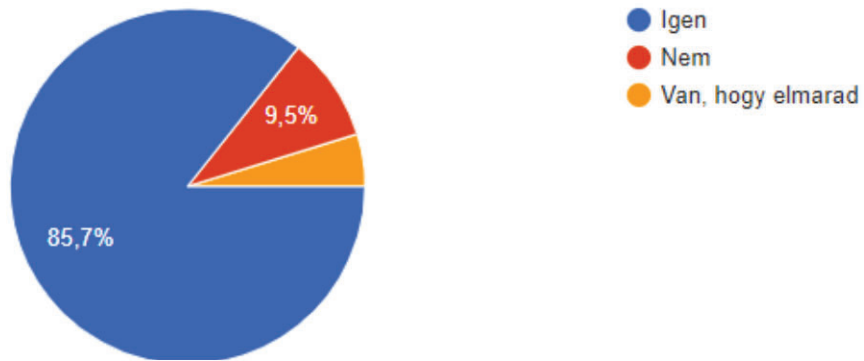

9. A heti egy rajzórára minden héten sor kerül?

A heti egy rajz órára minden héten sor kerül?

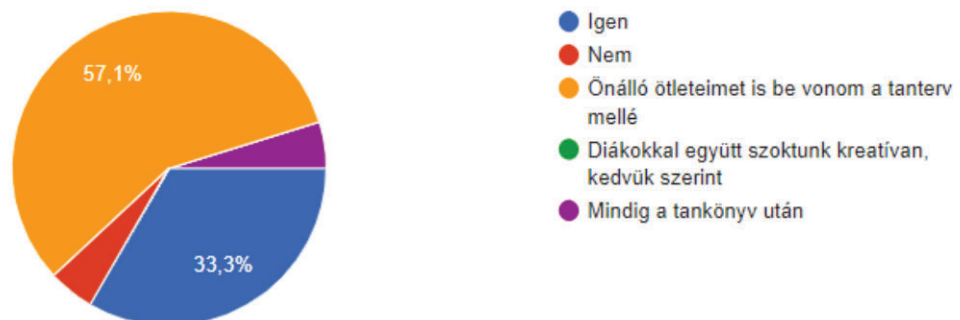
21 válasz

10. Tanterv és tankönyv alapján választja ki a tanóra témáit?

Tanterv és tankönyv alapján választja ki a tanóra témáit?

21 válasz

11. Milyen szempontokat vesz figyelembe az oktatási módszerek kiválasztásánál?

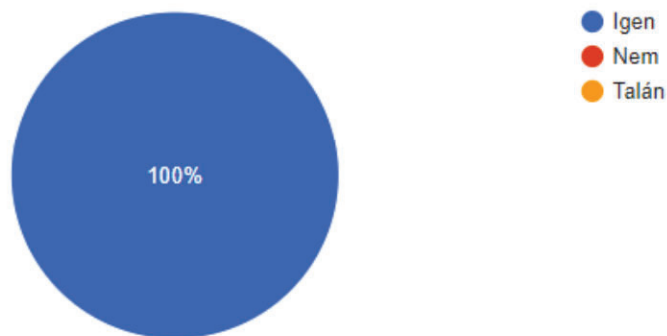
- Az osztály fejlettségi szintje, képessége, a tananyag nehézsége.
- Értelmi es életkori fejlettségi szint, aktualitás, legyen minél érdekesebb
- Aktuálisakat
- Legyen kreatív és tanulságos
- Az osztály összetételét
- A gyerekek sajátosságait
- Saját szempontokat.
- Igyekszek olyan módszereket választani, amivel le tudom kötni a gyerekek figyelmét
- A diákok szempontjait
- Kreatív ötletek
- Minél egyszerűbben magyarázni. A gyerekeknek érthető és érdekes legyen az óra.
- Érdekes legyen a gyerek számára
- Aktualitás, gyerekek életkora, évszakok

- Nevelői, esztétikai, pszichikai, logikai, kreatív,
- Érdekes legyen a gyermekek számára, de közben tanuljanak is fejlődjenek
- Játékos, és mindenki kedvére legyen
- tanulók életkora, fejlettségi szint
- Azt hogy a téma milyen szemléltető eszközt kíván alkalmazni
- Érdekes legyen, évszaknak megfelelő aktualitású
- Az osztály fejlettségi szintje, a tanulók egyéni képességei, felszereltség

12. Szokott-e kreatív, egyéni témákat választani a rajzórán, hogy érdekesebbé tegye azt?

Szokott-e kreatív, egyéni témákat választani a rajzórán, hogy érdekesebbé tegye azt?

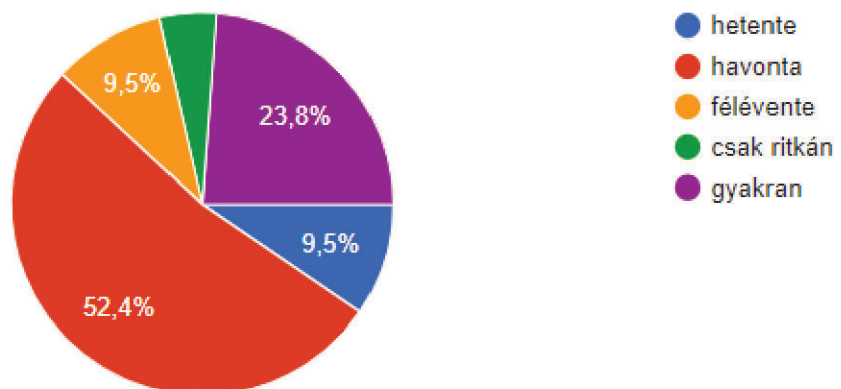
21 válasz

13. Ha igen, akkor milyen gyakran kerül erre sor?

Ha igen, akkor milyen gyakran kerül erre sor?

21 válasz

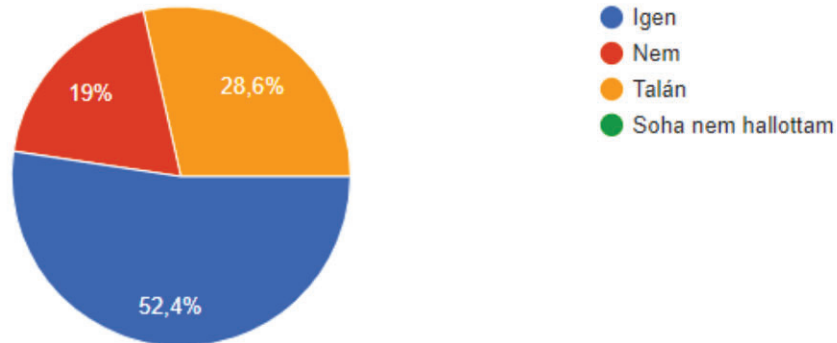

14. Ismeri-e az impresszionista stílusirányzatot?

Ismeri-e az impresszionista stílusirányzatot?

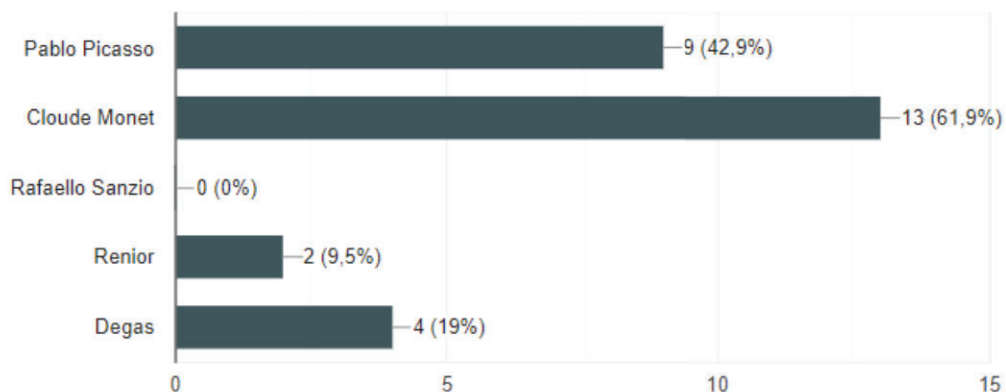
21 válasz

15. Ön szerint közülük kik a legnevesebb képviselői az irányzatnak?

Ön szerint közülük kik a legnevesebb képviselői az irányzatnak?

21 válasz

16. Mi az első gondolata, ami eszébe jut az impresszionizmus hallatán?

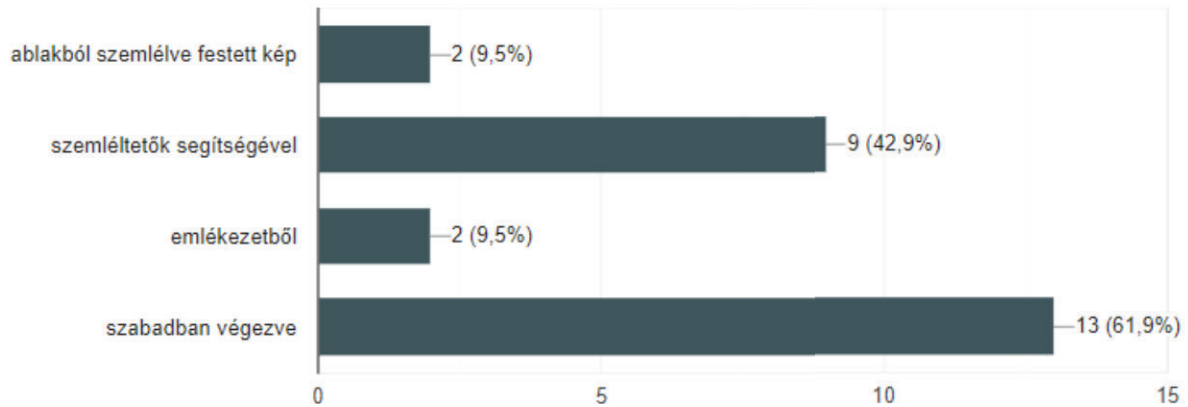
- A pillanatnyi érzés kifejezése
- Pillanatnyi benyomás, hatás
- Picasso stílus
- A pillanat megragadása
- Könnyedség
- A fény sajátosságai, az adott pillanat megörökítése
- Nem tudom
- Az összevisszaság.
- A művészet, festészet, zene, irodalom
- Stílusirányzat
- A festészet és Monet, mint festő.
- Szürreális
- Benyomás, hatás, stílusirányzat
- Művészi ábrázolás, művészeti stílus,

19. Ön szerint, hogy lenne a legmegfelelőbb alkalmazása a rajzórán?

Ön szerint, hogyan lenne a legmegfelelőbb alkalmazása a rajzórán?

21 válasz

20. Más tanórán jelenhet-e meg az impresszionizmus fogalma, ha igen, hogyan?

- Zene, irodalom
- Szemléltetésnél természet órán, vagy zenehallgatás alatt zeneórán, technika órán szobrászat, plasztika
- Igen. Helyem a világban
- Zenében, olvasásnál
- Igen. Pl az olvasás órán egy mese improvizálása
- A történelem óra kultúra témakörében, művészet órán, irodalom órán
- Nem
- Irodalom órákon
- Szerintem megjelenhet ének és olvasás órán is.
- Irodalom órán és művészet órán
- Mindenképpen jelen lehet. Pl. szemléltetés, tantárgyak közötti kapcsolat.
- Költészetben
- Magyar irodalom órán
- Olvasásórán, természetórán, munkaórán, énekórán,(képek és videók bemutatásával)
- Ének zeneórán es szolfézs órán, mint zenei ág. Vagy például földrajz órán,különböző természeti képek,szemléltetőként. Vagy ugyan így természetrajz órán is.
- A művészet, irodalom órákon
- saját megfigyelések a természetbeni változásokról, szókapcsolatok gyűjtés, rövid versfaragás
- Igen
- Zene vagy irodalom órán
- Olvasás és zeneórákon.
- Énekórán zenehallgatás során

21. Említsen meg pár témát a tankönyvekből, melyik lenne alkalmas az impresszionizmus megjelenítésére?

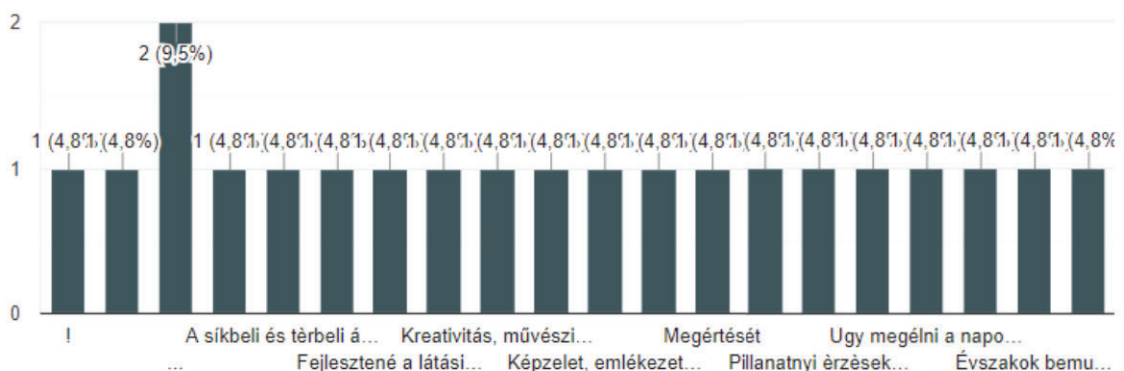

- Szülőföld témában hogy a gyerekek hogyan látják és képzelik el szülőföldjüket
- Csoportosan kiültetném a gyerekeket tájképet festeni, mutatnék nekik egy tárgyat, amivel kapcsolatban az első benyomásukat kell ábrázolni.
- Saját meglátás, benyomás szerint megfesteni a természetben látottakat, a színhasználatban sem kötelező követni a szabályokat

23. Mit gondol, milyen képességeket fejleszthet a diákokon a stílusirányzat bevonása a rajzórák keretein belül?

Mit gondol, milyen képességeket fejleszthet a diákokon a stílusirányzat bevonása a rajzórák keretein belül?

21 válasz

- Kreativitás
- Tér- és síkbéli ábrázolást, színérzék
- Képzetet, fantázia, kreativitás, egyéni érzelmek felvállalása
- Művészeti látásmódot, önkifejezést
- Képzelőerőt
- Emlékezet, kreativitás
- Egyéni alkotásmód, önkifejezés
- Pillanatnyi érzelmek kifejezése
- Érzékelés, észlelés, figyelem, ügyesség, tehetség
- Úgy megélni a napot, rajzórát, hogy emlékezetes legyen
- Szépérzék, önállóság
- Évszakok bemutatásánál
- Látókörük szélesítése

Az impresszionizmus megjelenése és alkalmazása az elemi osztályos rajzoktatásban

Kedves Adatközlő! Kérdőívemben arról szeretnék képet kapni, hogy megjelenik-e és ha igen, hogyan az alsó osztályos rajzórán az impresszionizmus téma, ennek jellegzetes technikája, stílusa. Nagy segítségemre lenne, ha kitöltené a teljesen anonim kérdőívet. Válaszait előre is köszönöm!

*Kötelező

1. Neme?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nő

Férfi

2. Életkora? *

---

3. Anyanyelve? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

magyar

ukrán

orosz

Egyéb

4. Lakhelye? *

---

5. Iskolai végzettsége? *

---

6. Munkahelyének helyszíne? *

---

7. Rendelkezik-e saját osztállyal? Ha igen, hányadik? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Igen

Nem

Egyéb: _____

8. Ha nincs osztálya, milyen posztot tölt be az iskolában? *

---

9. A heti egy rajz órára minden héten sor kerül? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Igen

Nem

Van, hogy elmarad

10. Tanterv és tankönyv alapján választja ki a tanóra témáit? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Igen
- Nem
- Önálló ötleteimet is be vonom a tanterv mellé
- Diákokkal együtt szoktunk kreatívan, kedvük szerint
- Mindig a tankönyv után

11. Milyen szempontokat vesz figyelembe az oktatási módszerek kiválasztásánál? *

---

12. Szokott-e kreatív, egyéni témákat választani a rajzórakon, hogy érdekesebbé tegye azt? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Igen
- Nem
- Talán

13. Ha igen, akkor milyen gyakran kerül erre sor? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- hetente
- havonta
- félévente
- csak ritkán
- gyakran

14. Ismeri-e az impresszionista stílusirányzatot? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Igen
- Nem
- Talán
- Soha nem hallottam

15. Ön szerint közülük kik a legnevesebb képviselői az irányzatnak? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- Pablo Picasso
- Cloude Monet
- Rafaello Sanzio
- Renior
- Degas

16. Mi az első gondolata, ami eszébe jut az impresszionizmus hallatán? *

---

17. Elemi osztályokban a rajzórán milyen technikákkal ismerteti meg a diákokkal a festékek helyes alkalmazását? (pl foltok, színkeverés, összemosás) *

---

18. Ismeri-e a plein air festészeti technikát? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Igen
- Nem
- Talán

19. Ön szerint, hogyan lenne a legmegfelelőbb alkalmazása a rajzórán? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ablakból szemlélve festett kép
- szemléltetők segítségével
- emlékezetből
- szabadban végezve

20. Más tanórán jelenhet-e meg az impresszionizmus fogalma, ha igen, hogyan? *

---

21. Említsen meg pár témát a tankönyvekből, melyik lenne alkalmas az impresszionizmus megjelenítésére? *

---

22. Ön saját elképzelése szerint, hogyan építené be egy rajzórába a 3. osztályba az impresszionizmus jegyeit? *

---

23. Mit gondol, milyen képességeket fejleszthet a diákokon a stílusirányzat bevonása a rajzórák keretein belül? *

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok

Завідувачу кафедри

Біда Олена Анатоліївна,
доктор пед. наук, професор

Чакань Цінтія Карлівна студента,
IV-го курсу, початкова освіта

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

28.05.2021р.

Дата

Чакань

Підпис

**Bida Olena, a pedagógiai tudományok
doktora, professzor tanszékvezetőnek**

**Csákány Cintia, IV. évfolyamos,
tanítói szakos hallgató**

NYILATKOZAT

A II. Rákoczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védéshez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

2021.05.28.

Dátum

Csákány

Aláírás

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1007936774

Дата перевірки:
20.05.2021 00:10:31 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
20.05.2021 00:47:19 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Csákány Cintia

Кількість сторінок: 39 Кількість слів: 7847 Кількість символів: 59480 Розмір файлу: 981.29 KB ID файлу: 1008027695

15.2% Схожість

Найбільша схожість: 10.1% з Інтернет-джерелом (<https://dtk.tankonyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/2905/muvesz..>)

15.2% Джерела з Інтернету

72

Сторінка 41

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

1.82% Цитат

Цитати

5

Сторінка 42

Не знайдено жодних посилань

0% Вилучень

Немає вилучених джерел